

Socijalna integracija i percepcije lokalne populacije o tražiteljima azila i izbjeglicama: slučaj zagrebačkog naselja Dugave

Grobelšek, Ivan

Master's thesis / Diplomski rad

2024

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Zagreb, The Faculty of Political Science / Sveučilište u Zagrebu, Fakultet političkih znanosti**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:114:873562>

Rights / Prava: [In copyright](#) / [Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2025-04-03**

Repository / Repozitorij:

[FPSZG repository - master's thesis of students of political science and journalism / postgraduate specialist studies / dissertations](#)

Sveučilište u Zagrebu
Fakultet političkih znanosti
Diplomski studij politologije

**SOCIJALNA INTEGRACIJA I PERCEPCIJE LOKALNE
POPULACIJE O TRAŽITELJIMA AZILA I IZBJEGLICAMA:
SLUČAJ ZAGREBAČKOG NASELJA DUGAVE**

DIPLOMSKI RAD

Mentorica: doc. dr. sc. Vedrana Baričević

Autor: Ivan Grobelšek

Zagreb, 2024.

Sveučilište u Zagrebu
Fakultet političkih znanosti
Diplomski studij politologije

**SOCIJALNA INTEGRACIJA I PERCEPCIJE LOKALNE
POPULACIJE O TRAŽITELJIMA AZILA I IZBJEGLICAMA:
SLUČAJ ZAGREBAČKOG NASELJA DUGAVE**

DIPLOMSKI RAD

Mentorica: doc. dr. sc. Vedrana Baričević

Autor: Ivan Grobelšek

Zagreb, 2024.

Izjavljujem da sam diplomski rad „Socijalna integracija i percepcije lokalne populacije o tražiteljima azila i izbjeglicama: slučaj zagrebačkog naselja Dugave“ koji sam predao na ocjenu mentorici doc.dr.sc.Vedrani Baričević, napisao samostalno i da je u potpunosti riječ o mojem autorskom radu. Također, izjavljujem da dotični rad nije objavljen ni korišten u svrhe ispunjenja nastavnih obaveza na ovom ili nekom drugom učilištu, te da na temelju njega nisam stekao ECTS-bodove.

Nadalje, izjavljujem da sam u radu poštivao etička pravila znanstvenog i akademskog rada, a posebno članke 16-19. Etičkoga kodeksa Sveučilišta u Zagrebu.

SADRŽAJ

1. Uvod.....	1
2. Kontekstualizacija rada.....	3
2.1. Migrantska kriza.....	3
2.1.1. Uzroci migrantske krize.....	3
2.1.2 Početak migrantske krize.....	4
2.1.3 Hrvatska u Migrantskoj krizi.....	5
2.1.4 Prihvatilišta za tražitelje azila u Hrvatskoj.....	7
3. Teorijski okvir.....	8
4. Metodologija rada.....	12
5. Dosadašnja iskustva stanovnika Dugava.....	13
6. Rezultati istraživanja.....	15
6.1. Općenit pogled na migracijske tokove.....	15
6.1.1. Strani radnici.....	15
6.1.2. Olakšan pristup određenim skupinama useljenika.....	17
6.1.3 Uvoz radne snage.....	19
6.2. Izbjeglice.....	20
6.2.1. Lokacija prihvatilišta Porin.....	22
6.3. Stavovi stanovnika Dugava o izbjeglicama azilantima iz prihvatilišta Porin.....	23
6.3.1. Otvaranje prihvatilišta Porin.....	23
6.3.2. Kvaliteta života i stav o zatvaranju prihvatilišta.....	24
6.3.3. Utjecaj otvaranja prihvatilišta Porin te percepcija brojnosti samih korisnika.....	26
6.3.4. Osjećaji povezani uz samo prihvatilište i promjena stavova lokalne populacije.....	27
6.3.5. Osobna iskustva ispitanika, njihovih obitelji i prijatelja te osobni kontakti s korisnicima prihvatilišta.....	31
7. Analiza rezultata.....	34
7.1. Stavovi o migraciji općenito.....	34
7.2. Stavovi o izbjeglicama i migrantima.....	35
8. Zaključak.....	39
9. Literatura.....	40
9.1. Ostali izvori.....	45

1. UVOD

Migracije stanovništva i kretanja ljudi postoje od početka ljudske povijesti. No, ono na što će se ovaj rad fokusirati su moderne migracijske kretnje koje nisu put u nepoznato, kao što je to znao biti slučaj s mnogim migrantima u prošlosti. Današnje, moderne migracije, većinom su obilježene činjenicom da ljudi kreću na putovanje, znajući unaprijed točku odredišta. Posljednja velika migrantska kriza, koja je trajala od 2015. do početka 2016. godine, imala je velik utjecaj na čitavu Europu. S obzirom da se europski kontinent nije susreo s ovolikim brojem izbjeglica još od Drugog svjetskog rata, s iznimkom rata na području bivše Jugoslavije, ovo je bio veliki test u prvom redu za Europsku uniju i njene institucije, kao i za svaku državu pojedinačno. Iako je Europa imala iskustvo zbrinjavanja izbjeglica, kao što je već navedeno, novina kod recentne migracijske krize bila je što su izbjeglice dolazile iz takozvanih trećih zemalja¹ (Barberić, 2017). Odgovoriti na takav izazov svakako je bio zahtjevan zadatak za sve države koje su bile uključene u migracijski proces. Nepripremljenost država kao i neorganiziranost sustava same Europske unije biti će dodatno opisane u radu.

Glavna tema ovog rada jest migracijski val koji je obilježio nedavnu povijest gotovo čitave Europe, a u glavnom fokusu će biti stavovi ljudi koji iz prve ruke svjedoče kako je živjeti u susjedstvu prihvatilišta za izbjeglice i azilante. Riječ je o hotelu Porin u zagrebačkom naselju Dugave, koji je pretvoren u prihvatilište za izbjeglice 2011. godine (MAZ.hr, 2017). Od tada, pa do danas, kroz prihvatilište Porin prošao je velik broj ljudi, neki od njih svoj su put nastavili prema zapadnoj i sjevernoj Europi, a neki su odlučili zatražiti zahtjev za azil u Republici Hrvatskoj. Budući da je prošao dug vremenski period od otvaranja samog prihvatilišta, velik broj stanovnika Dugava stvorio je svoje stavove i mišljenja o izbjeglicama i tražiteljima azila te će ti rezultati biti prezentirani u ovome radu.

Nastavno na dosadašnja istraživanja koja su provedena u Hrvatskoj, ovaj rad će obuhvatiti stavove i percepcije lokalne zajednice u zagrebačkom naselju Dugave prema izbjeglicama i tražiteljima azila. Istraživanje želi saznati kakvi su stavovi i percepcije stanovnika zagrebačkog naselja Dugave o tražiteljima azila i izbjeglicama. S obzirom na dugogodišnje

¹ „Pojam „Treći svijet“ javlja se neposredno nakon Drugog svjetskog rata i podjele svijeta na dva bloka: zapadni ili kapitalistički („Prvi svijet“) i istočni ili komunistički („Drugi svijet“). Stoga je pojam „Treći svijet“ politički produkt Hladnog rata iz potrebe kako bi se klasificirale one zemlje koje su odbile pristupiti NATO-u (North Atlantic Treaty Organisation) i Varšavskom paktu. Uvriježeno je mišljenje i predrasuda u svjetskom stanovništvu kako su zemlje koje pripadaju „trećem bloku“ znatno slabije razvijenije i siromašnije od zemalja „Prvog“ i „Drugog svijeta“ (Kimer i Mađarac, 2019: 28)

iskustvo života u neposrednoj blizini prihvatilišta Porin, rad također želi ispitati jesu li se stavovi i percepcije s odmakom vremena mijenjali te smatraju li građani da je kvaliteta života ostala ista ili je promijenjena. Nadalje, od interesa je saznati postoje li kontakti između samih korisnika prihvatilišta Porin i stanovnika Dugave, koliko se često ostvaruju i na koji način. Cilj istraživanja je prikazati kakve stavove zastupaju građani koji iz prve ruke svjedoče svakodnevnom iskustvu života s ljudima koji dolaze iz udaljenijih zemalja te njihova općenita percepcija prema tim osoba. Interes za provođenje ovakve vrste istraživanja je činjenica kako do sada nije provedeno istraživanje koje se maksimalno usmjerilo pozornost na ispitanike koji iz prve ruke mogu posvjedočiti kakav je svakodnevni život s navedenim skupinama ljudi. Podaci za ovaj rad prikupljeni su pomoću intervjua sa stanovnicima Dugavama. U razdoblju od svibnja do kolovoza 2024. godine, u Mjesnom odboru Dugave, provedeno je četrnaest polustrukturiranih intervjua.

Provodeći intervjue i analizirajući podatke samih stavova i percepcija stanovnika Dugava, dojam je kako postoji velika doza nesigurnosti i straha te također veliki propust od strane države i njenih institucija. Iskustvo dugogodišnjeg života u blizini prihvatilišta Porin nagnalo je ispitanike na promjene stavova (negativne i pozitivne), a stanovnici percipiraju da je kvaliteta života smanjena. Izravni fizički kontakti, iako su postojali, u puno su manjoj mjeri od neizravnih kontakata s korisnicima prihvatilišta Porin.

Ovo istraživanje, zbog provođenja na mikro-lokaciji, nadopunjuje postojeća istraživanja u Hrvatskoj o stavovima i percepcijama prema migrantima, izbjeglicama i tražiteljima azila koja su obuhvaćala znatno veću populaciju. Rezultati, koji su objavljeni u ovome radu, prikazuju sliku koja je stvorena dugogodišnjim iskustvom života u blizini prihvatilišta Porin. Također nalazi ovog istraživanja mogu uvelike poslužiti za buduća istraživanja ovakvog tipa, kao i za provedbu istraživanja među samim korisnicima prihvatilišta Porin. Ograničenja samog istraživanja su vrlo mala populacija nad kojom je provedeno istraživanje, pa shodno tomu i manji broj ispitanika te također, nepostojanje ovakvih vrsta istraživanja u Hrvatskoj.

Nakon uvodnog dijela rada, sljedeći dio, koji je podijeljen u nekoliko cjelina, opisati će migrantsku krizu te kako se ona odrazila na Hrvatsku. Treći dio rada donosi dosadašnja istraživanja provedena u Hrvatskoj. Dosadašnja istraživanja poslužit će kao uvod za prikaz rezultata ovog istraživanja koji su prikupljeni intervjuiranjem lokalnog stanovništva u Dugavama. U četvrtom dijelu rada, prezentirati će se metodologija istraživačkog rada. Peti dio ukratko će prikazati dosadašnja iskustva stanovnika naselja Dugave, kao i same događaji koji su vezani uz prihvatilište Porin pomoću medijskih članaka. U šestom dijelu rada iznijeti će se

rezultati ovog istraživanja koji će biti podijeljeni u nekoliko cjelina, a u sedmom će biti analizirani sami rezultati. Na posljertku slijedi zaključak samog istraživanja.

2. KONTEKSTUALIZACIJA RADA

2.1. Migrantska kriza

2.1.1. Uzroci migrantske krize

Migracije su povijesno gledajući zaslužne za mnoga velika otkrića te su prirodna ljudska potreba. Ponajviše se migracije javljaju zbog ekonomskih razloga koji tjeraju, odnosno privlače ljude te je u današnje vrijeme globaliziranog svijeta ekonomska migracija svakodnevna pojava koja je postala potpuno uobičajena stvar. S druge strane, masovne migracije se ne javljaju toliko često te njima najčešće prethode događaji koji uvelike imaju ulogu za pokretanje masovnih migracija, primjerice Drugi svjetski rat (Mikac i Dragović, 2017). Postoje *push* i *pull* faktori koji utječu na migraciju, a najčešće se dijele u nekoliko skupina: prirodni, ekonomski, kulturni, i društveno-politički (Mikac i dr., 2016). *Pull* faktori vežu se uz područja koja su privlačna zbog ugodne klime, ekonomski su razvijena, nude više mogućnosti od ostalih država, nisu zahvaćene ratom niti autoritativnom vlašću te su kao takva poželjna za migrante. *Push* faktori s druge strane „tjeraju“ ljude iz njihovih zemalja; od prirodnih katastrofa, nepogodne klime do ratova, političkih progona, siromaštva i tome slično (Mikac i dr., 2016).

Posljednje masovne migracije kojih smo još uvijek svjedoci, izazvane su ratovima kojima je prethodilo takozvano Arapsko proljeće čija je posljedica bila rušenje režima u državama Sjeverne Afrike i Bliskog istoka. Posljedice Arapskog proljeća ponajviše su se osjetile u Siriji i Libije, gdje su izbili oružani sukobi između novopostavljene vlasti i pobunjenika. Ratovi u ove dvije zemlje imali su utjecaj na cijelu regiju, ali posljedično i na veliku većinu europskih država, budući da je velik dio izbjeglica u Europu došao upravo iz spomenutih država. (Tadić i dr. 2016).

Migrantska kriza koja je svoju kulminaciju doživjela 2015. godine stvorila je ogromne probleme za europske države te na površinu iznjedrila sve nedostatke i nestabilnosti europskog zakonodavstva koje se tiče migranata i sustava azila u EU. Sedamdesetih godina prošlog stoljeća započinju prve međusobne suradnje država po pitanju sigurnosti te nastaje grupa TREVI koja je obuhvaćala ministre pravosuđa i unutarnjih poslova tadašnje Europske zajednice. Nastankom Europske unije, Vijeće ministara zadržava glavnu ulogu upravljanja

politikama koje se tiču migracija i azila (Baričević, 2014: 115). Sredinom osamdesetih unutar grupe TREVI nastaje posebna grupa koja je bila zadužena samo za problematiku imigracije. Najvažniji doprinos ove organizacije bio je stvaranje Dublinske konvencije², koja i danas jedna od najvažnijih dokumenata vezanih za sustav azila i probleme imigracije. Ugovor iz Maastrichta dodatno je ojačao europski sigurnosti sustav budući da je temeljem njega dogovorena međusobna suradnja država članica EU o pitanjima migranata i politika azila (Bježančević, 2019). „Ugovor iz Amsterdama³ bio je ključan korak u stvaranju zajedničke politike u području pravosuđa i unutarnjih poslova, a time i u stvaranju zajedničke politike azila“ (Bježančević, 2019: 1234). Iako je 1999. godine stvoren zajednički europski sustav azila (*Common European Asylum System*⁴) on je do danas ostao gotovo mrtvo slovo na papiru. Razlog tomu je neujednačenost država članica u zakonodavnim okvirima, budući da je EU propisala direktive koje nisu bile dovoljne „za stvaranje ujednačenih i primjereno osjetljivih politika zaštite izbjeglica“ (Baričević, 2014: 116).

2.1.2 Početak migrantske krize

Budući da će se kroz ovaj rad koristiti tri pojma vezana za ljude koji su bili glavni akteri migrantske krize; migranti, izbjeglice i tražitelji azila, smatram kako je potrebno napraviti raščlambu ovih pojmova. Izbjeglice su ljudi koji bježe iz svojih država potaknuti ratovima, kršenjem osnovnih ljudskih prava, progonstvima i tome slično. Status samih izbjeglica definiran je 1951. godine kada je donesena *Konvencija o statusu izbjeglica*⁵ koja je označila prvi korak k tome da se ljudima pruži sva moguća zaštita i sigurnost. Druga kategorija su tražitelji azila, odnosno „osobe koje namjeravaju zatražiti ili čekaju odluku o svom zahtjevu za međunarodnu zaštitu“ (UNHCR, 2024). Svaka država je obvezna zaprimiti i obraditi zahtjev osobe koja je zatražila azil, koji može biti odbijen, ali mora biti uzet u obzir i detaljno proučen. Posljednja kategorija su migranti, ljudi koji napuštaju svoje mjesto stanovanja iz razno raznih razloga; posao, školovanje i tomu slično (UNHCR, 2024).

² Konvencija o određivanju države članice Europske unije odgovorne za razmatranje zahtjeva za azil podnesenog u jednoj od država članica Europske unije (European Commission, 2024).

³ Njime se dodatno pojašnjava ugovor iz Maastrichta te su promjene koje su uvedene zapravo korak prema proširenju EU. Potpisan je 1997., a na snagu je stupio 1999. godine (European Parliament, 1997).

⁴ Uspostavljen je u cilju jačanja zajedničkog djelovanja te lakše kontrole i primitka tražitelja azila (European Commission, 2024).

⁵ „Konvencija iz 1951. godine objedinjuje međunarodne dokumente iz prethodnog razdoblja koji se odnose na izbjeglice i predstavlja najsveobuhvatniju kodifikaciju prava izbjeglica na međunarodnoj razini“ (UNHCR, 1951: 3).

Iako je znatan broj izbjeglica počeo dolaziti u Europu i prije izbijanja same migrantske krize 2015. godine, ova godina se uzima kao polazišna točka za događaj u kojem je najveći broj izbjeglica započeo svoj put prema Europi. Do 2014. godine glavi pravac kretanja bio je takozvani mediteranski koji je ponajviše pogađao zemlje južne Europe (Grčka, Španjolska, Italija...). Najzastupljeniji su bili državljani pogođeni ratnim zbivanjima, Afganistanci, Iračani i Palestinci (Župarić-Iljić, 2014: 93). Nažalost, na takvim putovanjima znalo je dolaziti do tragedija koje bi rezultirale ljudskim žrtvama. Jedna od najvećih tragedija u novije vrijeme jest ona kod otoka Lampeduse u kojoj je život izgubilo oko 19 000 ljudi pokušavajući se domoći Europe. Podaci Frontexa⁶ govore kako je od 2012. godine broj iregularnih migranta na Sredozemlju počeo padati, u usporedbi s 2011. godinom, zabilježeno je gotovo 49% manje iregularnih migracija (Župarić-Iljić, 2014: 93, 94).

Smanjivanjem broja ljudi na Sredozemlju nije riješen problem izbjeglica i migranata. 2015. godine uspostavljena je nova, takozvana balkanska ruta (Bježančević, 2019). Balkanska ruta naziv je za pravac koji obuhvaća države od Bliskog istoka, preko Turske, do Grčke, Makedonije, Bugarske, Srbije, Hrvatske i Slovenije (Brunovskis, Sutrees, 2019: 75). Ovaj dio Europe postao je glavna točka žarišta priljeva migranata za vrijeme migrantske krize koja je trajala cijelu 2015. godinu te je svoj kraj doživjela tek početkom 2016. godine. Kroz to razdoblje, spomenute države su se svakodnevno borile s mnogobrojnim izbjeglicama koje su dolazile na granice u nadi kako će dospjeti do zemalja EU, koje su bile njihove odredišne točke (Mikac i Dragović, 2017).

2.1.3 Hrvatska u migrantskoj krizi

16. rujna 2015. godine Mađarska donosi odluku o postavljanju ograde i zatvaranju granice prema Srbiji čime se smjer kretanja izbjeglica balkanskom rutom u potpunosti preusmjerio prema Hrvatskoj, koja je služila kao tranzitna zemlja prema Sloveniji i zapadnoj Europi (ACAPS, 2016). Mađarska je u potpunosti odlučila sekuritizirati problem ilegalnih migracija što najbolje pokazuje postavljanje ograde prema Hrvatskoj i Srbiji kao svojevrsni zid i brana svakom ulasku migranata u njihovu zemlju. (Tatalović i Malnar, 2015). 16. rujna je označen kao dan kada je migrantska kriza započela u Hrvatskoj, kada je je više od 10.000 izbjeglica ušlo u Republiku Hrvatsku što je bio crveni alarm za državne vlasti. Hrvatska je u

⁶ Frontex – Agencija za europsku graničnu i obalnu stražu. Osnovana je 2004. godine, a osnovna zadaća joj je zaštita i sigurnost vanjskih granica Europske unije (Frontex.europa.eu, 2024).

ovoj krizi bila označena kao tranzitna zemlja, budući da su se osobe u njoj zadržavale vrlo kratko, najviše nekoliko dana te bi nakon toga svoj put nastavljale prema Sloveniji i dalje prema zapadnoj Europi (Barberić, 2017). Nezainteresiranost samih migranata za ostanak u Hrvatskoj te, možemo reći, s druge strane također Hrvatska indiferentnost prema njihovom ostanku, od početka je pozicionirala Hrvatsku kao tranzitnu zemlju. Tomu u prilog idu podaci koji prikazuju kako je 2015. godine samo 140 ljudi zatražilo azil i zaštitu, 2016. se taj broj povećao na 2150, kada su neke zemlje već uvele restrikcije na svojim granicama. (Rijavec i dr., 2021).

Budući na nepripremljenost cijelog sustava koji je bio zadužen za ovu krizu, odluke su se najčešće donosile u datom trenutku, s obzirom da nije bilo unaprijed razrađenih planova. Takav pristup ovako zahtjevnom problemu rezultirao individualnim rješenjima na licu mjesta, te je najveći teret zapravo spao na lokalne jedinice koje su bile obuhvaćene migrantskim valom (Rijavec i dr., 2021). Ono što je također bio problem jest odnos prema izbjeglicama. Siguran prihvata, osiguravanje smještaja te humani transport ljudi u praksi je najčešće funkcioniralo na način da bi svi oni koju uđu u Hrvatsku jednostavno bili prebačeni, vlakovima i autobusima, do granice sa Slovenijom i Mađarskom. Dragović smatra da je upravo takav pristup rezultirao postavljanjem ograde na hrvatsko-slovensku i hrvatsko-mađarsku granicu (Dragović, 2018: 239).

Prije ulaska Hrvatske u EU, politike koje su se ticale azila i međunarodne zaštite stranih državljana nisu bile predmet ozbiljne političke diskusije. Poticaj za stvaranje zakonodavnog okvira za politike azila u Hrvatskoj bio je potpisivanje Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju⁷ 2001. godine (Baričević, 2014: 118). Iako je Zakon o azilu donesen 2003. godine, njegova implementacija nije značajno zaživjela, budući da je u razdoblju od 2004. do 2011. godine odobreno tek 18 zahtjeva za azil i 8 supsidijarnih zaštita, a zatraženo ih je nešto više od 930. Također i samo stanovništvo je pokazivalo negativan stav prema prihvaćanju stranih osoba te su se na sve načine borili protiv izgradnje azila i prihvatnih centara u njihovim sredinama (Baričević, 2011). Nakon ulaska Hrvatske u Europsku uniju i činjenice da europski zakonodavni okviri vrijede za sve države članice, Hrvatska je morala prihvatiti takav način funkcioniranja.

Ono što svakako još valja istaknuti kao sigurnosni problem su nezakoniti ulasci u državu te krijumčarenje ljudi. Budući da se velik broj ljudi želi domoći Europske unije,

⁷ https://narodne-novine.nn.hr/clanci/medunarodni/2001_12_14_132.html

posebice njenih najrazvijenijih dijelova, takva situacija omogućila je mnogima priliku za ilegalne radnje. Nezakonite migracije i krijumčarenje ljudi posebice dolazi do izražaja u sredozemnim državama gdje se brodovima prevozi velik broj migranata do točke odredišta (Brunovskis, Sutrees, 2019). Iako je najveći pritisak nezakonitih migracija na zemlje Sredozemlja, niti zemlje balkanske rute nisu bile lišene ovog problema. Hrvatska je za vrijeme migrantske krize bila pod velikim pritiskom budući da je ulazak unutar njenih granica značio i ulazak u samu EU, no s obzirom da Hrvatska tada nije bila u sustavu Schengena te su postojale fizičke granice prema ostalim državama EU, zaštita i kontrola naših granica bila je svojevrsna zaštita za ostale zemlje EU, budući da je naša granična policija odrađivala prve provjere ljudi koji dolaze (Dragović, 2018: 234).

2.1.4 Prihvatilišta za tražitelje azila u Hrvatskoj

Nepripremljenost država na početku migrantske krize za prihvat izbjeglica rezultirao je *ad hoc* riješenjima. Budući da su u Hrvatsku pristizale izbjeglice iz smjera Srbije, prvi kampovi i prihvatni centri otvoreni su u Slavoniji. Tranzitni centar Opatovac, koji se nalazi blizu hrvatsko-srpske granice, uspostavljen je kako bi se registrirale osobe koje uđu na teritorij Republike Hrvatske te bi od tamo bio osiguran njihov tranzit, najčešće prema slovenskoj granici. Potom je otvoren prihvatni centar u Slavanskom Brodu koji je mogao primiti do 5 tisuća osoba, te je tim potezom znatno olakšan primitak i transport samih izbjeglica (ACAPS, 2016). Iako su za većinu osoba pristiglih u Europu krajnji cilj bile najrazvijenije europske države, dio ih je ipak odlučio zatražiti azil i u Hrvatskoj. Do 2010. godine, zahtjevi osoba za azil u Hrvatskoj bili su gotovo zanemarivi, no situacija se počinje mijenjati 2011. godine kada je broj zatraženih azila dosegao brojku od 807. (Pandek i Župarić-Iljić, 2018). Iako se ulaskom u EU, očekivao trend rasta potencijalnih azilanata, situacija je bila drugačija. Naime, 2014. i 2015. godine, Hrvatska je zaprimila znatno manje zahtjeva za azil nego 2012. i 2013. godine. Razlog leži u tome što je Hrvatska ulaskom u EU postala prva točka na putu ka zapadnoj Europi te nije bila odredišna zemlja mnogim izbjeglicama i migrantima (Šelo Šabić, 2017).

Što se tiče samih prihvatilišta za tražitelje azila u Hrvatskoj, prvenstveno treba spomenuti prihvatni centar u Kutini koji je otvoren 2006. godine te je predviđen za prihvat 100 osoba. Uz prihvatni centar u Kutini, 2011. godine u Zagrebu se otvara novi prihvatni centar u naselju Dugave. Riječ je o Prihvatilištu za tražitelje međunarodne zaštite u Zagrebu, poznatiji pod imenom Porin, budući da je na toj lokaciji bio hotel Porin koji je prenamijenjen

u funkciju prihvatnog centra te je mogao primiti do 600 osoba. Za vrijeme migrantske krize, zbog bolje prometne povezanosti, prihvatni centar Porin bio je namijenjen kao točka privremenog smještaja svih migranata i izbjeglica koji su vrlo brzo napuštali Hrvatsku, a dotadašnji rezidenti Porina, prebačeni su u Kutinu te su se tamo zadržali do kraja migrantske krize, kada su ponovno vraćeni u svoj prvotni smještaj (Pandek i Župarić-Iljić, 2019: 232, 233). Prihvatilište Porin funkcionira na polu-otvorenom principu, pod juridistikcijom je MUP-a te je korisnicima omogućeno slobodno kretanje, ali uz zabranu izlaska u vremenu od 23 sata do 6 sati ujutro.

3. TEORIJSKI OKVIR

Iako je posljednjih desetak godina tema migracije i izbjeglica bila jedna od najzastupljenijih u javnom prostoru, ne postoji velik broj radova koji se bavi istraživanjem mišljenja i stavova ljudi o migrantima i izbjeglicama u Hrvatskoj. Franc, Šakić i Kaliterna-Lipovčan 2010. objavili su rad *Percipirane posljedice doseljavanja i stav prema doseljavanju* temeljen na podacima iz 2002. godine među stanovnicima Slavonije (istočne i zapadne). Izneseni podaci govore kako ljudi koji pozitivnije gledaju na posljedice doseljavanja i smatraju da će na taj način njihova sredina postati ekonomski jača, imaju općenito pozitivne stavove prema imigraciji. S druge strane, negativni stavovi prema doseljavanju najčešće svoje izvorište imaju u strahu od gubitka posla zbog dolaska ljudi u njihovo mjesto, stoga autori navode kako su ekonomski razlozi najveći okidač za negativne poglede na useljavanje. Mlađe osobe, prvenstveno, imaju pozitivnije stavove prema useljavanju, kao i osobe koje za sebe smatraju da pripadaju u skupinu ljudi višeg ekonomskog standarda, budući da oni smatraju da nema ekonomske bojazni za njih dolaskom useljenika (Franc i dr., 2010). Čačić-Kumpes, Gregurović i Kumpes (2012) svoje rezultate iznose u radu *Migracija, integracija i stavovi prema imigrantima u Hrvatskoj*. Rezultati se baziraju na istraživanju provedenom 2009. godine, a podaci prikazuju stavove hrvatskih građana prema stranim radnicima te kako oni vide utjecaj strane radne snage na društvo. Kulturna asimilacija⁸ je za veliku većinu ispitanika obavezna za sve strane radnike koji žele svakodnevno sudjelovati u interakciji s domaćim stanovništvom. Također, oko 60% ispitanika suglasno je da će strani radnici dodatno zagušiti već i ovako opterećeno tržište rada, pa shodno tomu isti postotak misli da bi Hrvati trebali

⁸ „Proces asimilacije u svom izvornom obliku shvaćen je jednosmjernan proces u kao jednodimenzionalan kojem manjinska migrantska skupina napušta sve elemente vlastite kulture i prihvaća kulturu i modele ponašanja društva primitka.“ (Čačić, Kumpes, 2004: 147)

imati prednost nad stranim radnikom, ukoliko zadovoljavaju iste kriterije pri zapošljavanju. Također, u obzir treba uzeti i razdoblje u kojem je ovo istraživanje provedeno, za vrijeme velike svjetske gospodarske krize i recesije i kada je svakodnevno veliki broj ljudi ostajao bez posla. Muškarci, stariji ljudi te oni koji su za sebe procijenili da spadaju u skupinu ljudi lošeg ekonomskog statusa, pokazuju najveći otpor prema doseljavanju strane radne snage (Čačić-Kumpes i dr., 2012).

Župarić-Iljić i Gregurović 2012. godine provode istraživanje među studenima Sveučilišta u Zagrebu o stavovima prema tražiteljima azila. Rad pod naslovom *Stavovi studenata prema tražiteljima azila u Republici Hrvatskoj* obuhvatio je studente društvenih, prirodoslovnih i tehničkih fakulteta. Rezultati dobiveni ovim istraživanjem ističu kako negativne stavove prema tražiteljima azila u većoj mjeri imaju muški studenti, kao i oni koji studiraju na tehničkim fakultetima. Ideološka pripadnost također ima važnu ulogu, stoga negativnije stavove i percepcije tražitelja azila kao društvene prijete imaju oni koji su se na ideološkoj skali identificirali desno, dok s druge strane oni koji pripadaju lijevom političkom spektru imaju pozitivnije stavove te ne gledaju na tražitelje azila kao društvenu prijete u tolikoj mjeri (Župarić-Iljić i Gregurović 2013). Osobni kontakt sa stranim osobama kao i prijateljstvo s njima, također utječe na stavove i poglede studenata prema tražiteljima azila. Stoga oni ispitanici koji imaju veći broj prijatelja iz stranih država, u puno manjoj mjeri gledaju na tražitelje azila kao društvenu prijete nego oni koji ih nemaju. Osobni kontakt i druženje sa stranim osobama važna je stavka prihvaćanja osoba koje dolaze u Hrvatsku. Uzmemo li u obzir sve rezultate ovog istraživanja, može se zaključiti kako studenti u Hrvatskoj gledaju na tražitelje azila kao svojevrsnu društvenu i kulturnu prijete. Što se tiče ekonomije, također prevladava negativan stav, budući da u javnom prostoru općenito vlada mišljenje da su tražitelji azila većinom prekriveni ekonomski migranti te da će kao takvi utjecati negativno na hrvatsku ekonomiju (Župarić-Iljić i Gregurović 2013).

Mrakovčić i Gregurović objavili su 2020. godine drugo istraživanje među studentskom populacijom pomoću podataka prikupljenih 2019. godine. Istraživanje, *Neprijatelj pred vratima? Ili kako studenti prava iz četiriju najvećih hrvatskih gradova doživljavaju azilante i migrante s Bliskog istoka*, objavljeno je nekoliko godina nakon završetka migrantske krize i u trenutku kada je Hrvatska već imala dugogodišnje iskustvo s izbjeglicama, tražiteljima azila i migrantima. Uzorak su bili studenti prava u Zagrebu, Osijeku, Rijeci i Splitu. I u ovom istraživanju puno je veći broj onih koji sa skepsom gledaju na migrante i tražitelje azila od onih koji za njih vežu isključivo pozitivne osjećaje. Najčešći odgovori i stavovi su neutralni, odnosno ispitanici nisu niti isključivi prema migrantima i tražiteljima azila, niti gledaju na taj

trend kao nešto pozitivno. Kada pogledamo rezultate odnosa štete i koristi koje će zemlje dobiti s dolaskom ljudi s Bliskog istoka, jasno je vidljivo kako je broj onih koji smatraju da je ovakav princip štetio državama čak deset puta veći naspram onih koji misle da je to korisno. Područje u kojem su rezultati disperzirani odnosi se na stav o tome treba li Hrvatska odobriti azil onim ljudima koji ga zatraže, uzevši u obzir kvote koje nalaže EU. Trećina ispitanika je protiv, trećina neodlučna dok trećina smatra da bi trebali takvim ljudima omogućiti zaštitu u našoj državi. Onim ljudima kojima se odobri zahtjev za azil u Hrvatskoj, studenti smatraju kako im se treba omogućiti sloboda kretanja, izražavanja, zadržavanja svoje kulture i tome slično. Također smatraju kako azilanti nisu sigurnosna ili zdravstvena prijetnja društvu dok s druge strane oko kulturološke i ekonomske ugroze imaju različite stavove, ali većina je na neodlučna i podvojenog mišljenja. Boja kože ili nacionalna pripadnost ne bi trebala biti faktor koji utječe na dobivanje azila za osobe koje ga zatraže, smatraju ispitanici, svakog bi trebalo prihvaćati na isti način. Zaključno, autori iznose tvrdnje koje otkrivaju kako većina studenata smatra da su ljudi koji su došli u Hrvatsku i dolaze i dalje, ustvari velikom većinom ekonomski migranti koji pod krinkom rata i nestabilnosti na Bliskom istoku, dolaze u Europu u potrazi za boljim životom i materijalnim statusom (Mrakovčić i Gregurović, 2020).

Istraživanje koje je provedeno u dvije slavonske županije Osječko-baranjskoj i Vukovarsko-srijemskoj 2013. godine, objavljeno je u radu *Attitudes towards Immigrant Workers and Asylum Seekers in Eastern Croatia: Dimensions, Determinants and Differences* 2016. godine. Autori Gregurović, Kuti i Župarić-Iljić ispitali su stavove građana spomenutih županija nakon ulaska Hrvatske u Europsku uniju kada su europski zakonodavni okviri počeli vrijediti za Hrvatsku kao zemlju članicu. Rezultati ovog istraživanja pokazuju kako strani radnici nisu percipirani kao kulturološki problem te da bi mogli prihvatiti takve ljude kao svoje susjede, kolege na poslu pa čak i poslodavce. S druge strane, tražitelji azila su u većoj mjeri promatrani kao ekonomska i sigurnosna prijetnja društvu, dok su oko kulturološke prijetnje bili neodlučni ili nisu imali posebno mišljenje (Gregurović i dr., 2016).

Što se tiče nacionalne razine i ispitivanja stavova javnosti, Centar za mirovne studije 2013. godine objavljuje *Istraživački izvještaj — Zastupljenost i indikatori diskriminacijskih i ksenofobičnih stavova u Republici Hrvatskoj*. Prema njihovim rezultatima Hrvati „u prosjeku ne podržavaju diskriminaciju, podržavaju multikulturalizam i ne iskazuju izrazite ksenofobične stavove. Pritom iskazuju važnost nacionalnog i vjerskog grupnog identiteta“ (Centar za mirovne studije, 2013: 17). Negativniji stavovi uočeni su prema useljavanju stranih državljanina te prema dobivanju hrvatskog državljanstva. Također i u ovom istraživanju naznačeno je kako su Hrvati odbojniji prema ekonomskim migrantima, čemu u prilog ide

nestabilna gospodarska situacija tih godina. Uz ekonomske migrante, negativan stav uočen je i prema tražiteljima azila. Ono što ističu kao poseban problem su ksenofobni stavovi prema specifičnim manjima, u prvom redu prema Romima (44%), potom Srbima (38%) te Kinezima (32%) i Arapima (27%). Također, u posljednje vrijeme, velik broj građana izražava negativne stavove prema tražiteljima azila (37%) (Centar za mirovne studije, 2013: 27). 2017. godine Centar za mirovne studije ponovo je proveo istraživanje na nacionalnoj razini pod nazivom Istraživački izvještaj – *Zastupljenost i indikatori diskriminacijskih i ksenofobičnih stavova u Republici Hrvatskoj u 2017.* S obzirom da je 2015. i 2016. godine Hrvatska bila suočena s migrantskim valom te je u tom periodu veliki broj izbjeglica i tražitelja azila prošao kroz Republiku Hrvatsku, Centar je odlučio napraviti slično istraživanje kao i 2013. godine. Rezultati su pokazali promjene u stavovima s obzirom na prijašnje istraživanje, ljudi su počeli pokazivati sve veću dozu straha i nesigurnosti zbog dolaska stranih ljudi. Ugroza kulture i kulturnog identiteta najuočljivija je stavka koja stvara problem ljudima. No, unatoč tome, „u odnosu na prethodno istraživanje, uočen je pozitivan pomak, odnosno veća otvorenost građana, ne samo prema osobama koje bi se tu školovale, nego koje bi tu radile ili tražile azil“ (Centar za mirovne studije, 2017: 35). Kategorije stranaca koje nisu bile zastupljene u prethodnom istraživanju su: imigranti i izbjeglice. Prema njima građani pokazuju relativnu odbojnost i strah, no s obzirom da većina njih nije imala osobna iskustva s njima, takvi stavovi doneseni su temelju informacija iz medija i poznanika (Centar za mirovne studije, 2017).

Posljednje istraživanje koje je obuhvatilo cjelokupnu hrvatsku populaciju djelo je autora Baričević i Koska, pod naslovom *Stavovi i percepcije domaće javnosti o nacionalnim manjinama, izbjeglicama i migrantima.* Rad objavljen 2017. godine prikazuje kako velik dio ispitanika ima stajalište koje podupire humanitarnu pomoć i humanitarno postupanje prema izbjeglicama i migrantima. S druge strane, ljudi pokazuju određenu razinu skepse prema motivima zbog kojih ljudi dolaze u Hrvatsku (smatraju da je velika većina ekonomskih migranata) (Baričević i Koska, 2017). Najveći otpor ispitanici imaju prema iregularnim migrantima i prema tome iskazuju veliko nezadovoljstvo, smatrajući kako na taj način dolazi do velike nesigurnosti i potencijalnih nezakonitih radnji od strane iregularnih migranata. Najveći problem i dalje ostaje kulturna i sigurnosna ugroza, kao što su pokazala i prethodna istraživanja (Baričević i Koska, 2017).

4. METODOLOGIJA RADA

Budući da do sada nije provedeno istraživanje koje je usmjereno na ovako malu skupinu stanovnika, teško je dati usporedbu s nekim znanstvenim radovima do sada. Obuhvaćenost ovoliko male populacije novitet je što se tiče istraživanja u Hrvatskoj koja se fokusiraju na stavove i percepcije prema izbjeglicama i tražiteljima azila pa je stoga teško povući paralele s nekim prijašnjim istraživanjima. Iako je doprinos ovog rada značajan zbog fokusiranosti na posebno izabranu, manju skupinu stanovnika čiji se stavovi i percepcije ispituju, nedostatak istraživanja ograničava analizu i usporedbu samih rezultata dobivenih kroz ovo istraživanje. S obzirom na vremensko i financijsko ograničenje za provođenje istraživanja, odabrano je ovakvo mikro-istraživanje.

Rezultati ovog rada temelje se na intervjuima provedenim među stanovnicima zagrebačkog naselja Dugave. Ovo mikro-istraživanje napravljeno je u svrhu prikaza stavova ljudi koji su u svakodnevnom kontaktu s izbjeglicama i tražiteljima azila u Prihvatilištu za tražitelje međunarodne zaštite u Zagrebu, poznatije pod imenom Porin. Nekoliko je definicija stavova; odnosno što taj pojam označava. Dok jedne strane Aronson i dr. „definiraju stavove kao evaluacije osoba, objekata i ideja“ (Devčić, 2024: 84), s druge strane Fiske i Taylor smatraju stavove „kao kategorizaciju podražaja prema evaluacijskoj dimenziji“ (Devčić, 2024: 84). Za potrebe ovog rada intervjuirano je četrnaest stanovnika Dugava, različitih različitih dobnih skupina, spolova te uvjerenja. U istraživanju su obuhvaćeni stavovi ispitanika o izbjeglicama prije otvaranja prihvatilišta, stav o izbjeglicama nakon otvaranja prihvatilišta, percepcija (ne)sigurnosti u kontekstu suživota, kontakti te osobna iskustva s izbjeglicama/tražiteljima azila. Istraživanja općenito možemo podijeliti u dvije skupine; kvalitativna i kvantitativna. Budući da je u ovom radu glavna metoda istraživanja polustrukturirani intervju, on pripada u skupinu kvalitativnih istraživanja (Brajdić Vuković i dr., 2021: 8). Na taj način želim doći do rezultata koji će odgovoriti na moja istraživačka pitanja te saznati kako građani Dugava percipiraju ljude koji su drugačije vjeroispovijesti, boje kože te dolaze iz drugih civilizacijskih krugova. Rezultati ovog istraživanja moći će se poopćiti na populaciju stanovnika zagrebačkog naselja Dugave.

Podaci za ovaj rad prikupljani su polustrukturiranim intervjuima među građanima naselja Dugave. Polustrukturirani intervjui zasnivaju se na pitanjima otvorenog tipa, pitanja su unaprijed zadana, ali ispitivač može postavljati dodatna pitanja sugovornicima te na taj

način proširiti svoje unaprijed zadane okvire (Mathers i dr., 2000). Za odabir sugovornika korištena je *snowball*⁹ metoda. Intevju je proveden nad 14 stanovnica i stanovnika zagrebačkog naselja Dugava u rasponu od 23 do 69 godina, u razdoblju od svibnja do kolovoza 2024. godine. 13 od 14 ispitanika živjelo je u Dugavama i prije otvaranja prihvatilišta Porin, nekolicina od njih bila je premlada kako bi dala usporedbu kvalitete života prije i nakon otvaranja, ali većina ispitanika mogla je posvjedočiti kakav je život bio prije otvaranja prihvatilišta. Svi intervjui su provedeni uživo, u Mjesnom odboru Dugave, osim jednoga koji je obavljen putem video-poziva. Trajanje intervjua ovisilo je o duljini odgovora samih ispitanika stoga je najkraći trajao nešto manje od 20 minuta, dok je za najduži trebalo 45 minuta, ali uzmemo li prosjek svih intervjua, prosječno vrijeme trajanja bilo je 30 minuta.

Pitanja za intervju bila su podijeljena u dvije velike skupine. U prvom dijelu htjelo se od ispitanika doznati kakvi su njihovi općeniti stavovi prema migracijskim tokovima, imigraciji u Hrvatskoj, dolasku stranih radnika i izbjeglica. Drugi dio bazirao se isključivo na korisnike prihvatilišta Porin. Na ovakav način, ispitanicima se htjelo dati priliku da posebno obrazlože svoje viđenje prema uvozu radne snage, koja je značajno povećana u posljednje vrijeme te prema izbjeglicama, budući da su to dvije različite skupine ljudi. Također njihov općeniti stav prema izbjeglicama i imigraciji, odvojen je od pitanja koja se orijentiraju na same korisnike prihvatilišta. Takav sistem grupiranja pitanja napravljen je kako ne bi došlo do miješanja pojmova te kako bi ispitanici u drugom dijelu bili isključivo fokusirani na prihvatilište Porin i njegove korisnike.

Također, korišteni su i sekundarni podaci ranijih istraživanja o izbjeglicama i tražiteljima azila u Hrvatskoj kao i ostali znanstveni radovi koji su se bavili tematikom stavova javnosti o izbjeglicama i tražiteljima azila. Prikupljeni podaci će se sažeti u jedinstvenu cjelinu te će se pomoću grupiranja prikupljenih podataka pristupiti analizi.

5. DOSADAŠNJA ISKUSTVA STANOVNIKA DUGAVA

Do sada nije objavljen znanstveni rad koji je proveden među mikro-populacijom ljudi koja je više od deset godina svakodnevnom u kontaktu s izbjeglicama i tražiteljima azila, posredno i neposredno. Stoga su jedina dosadašnja iskustva dostupna putem medija koji su izvještavali o raznim događajima. Ono što svakako valja naglasiti jest prenošenje vijesti koje su bile negativnog konteksta i karaktera, što su istaknuli i neki ispitanici u intervjuima.

⁹ Metoda u kojoj ispitanici na kraju odrađenog intervjua daju preporuke za daljne sugovornike za koje smatraju da su kompetetni (Mathers i dr., 2000.)

Prihvatilište Porin otvoreno je 2011. godine, od tada do danas građani su se nekoliko puta javno žalili na njihovo ponašanje. *Stanari Dugava u strahu od azilanata: Oni stvaraju nered* (Večernji.hr, 2013), *AZILANTI I DALJE HARAČE DUGAVAMA: Smeće bacaju po ulici, a iz grada „ne trzaju“* (Zagreb.info, 2016), *Stanovnicima Dugava prekipjelo: „Migranti piju, tuku se, krađu i to sve pred očima naše djece“* (Zagreb.info, 2019). *Zagrepčani otvoreno o životu s azilantima u kvartu: „Provalili su mi u kombi i spavali u njemu“* (Zagreb.info, 2023). Građani su se najviše žalili na buku, ostavljanje smeća, pijančevanja, krađe i provale. Također vladala je ogromna zabrinutost za sigurnost djece, budući da se incidenti najčešće događaju po noći, strah ih je pustiti svoju djecu bilo kuda kada padne mrak. Tome u prilog idu i nemile scene koje su se znale događati u Dugavama, *CMS se oglasio o pokušaju silovanja u Dugavama: „Svako nasilje treba sankcionirati“* (Index.hr, 2017), *Nakon pokušaja silovanja u Dugavama žena doživjela novi šok tijekom prepoznavanja* (Net.hr, 2017), *POLICIJA OPKOLILA HOTEL PORIN! Izbjeglice krenule pješke prema Sloveniji* (Dnevno.hr, 2015), *Desetak azilanata u Zagrebu se mlatilo letvama i kamenjem, građani sve snimili: „Ovo nije izolirani slučaj“* (Jutarnji.hr, 2023.), *Strava u ZET-ovu autobusu: Migrant nožem napao skupinu mladića, rastrojenog muškarca privela policija* (Dnevnik.hr, 2019). Ovakvi događaji svakako su imali utjecaj na oblikovanje mišljenja građana Dugavama o njihovim novim susjedima, naročito što se tiče ugrožene sigurnosti. Utjecaj medija u ovakvim situacijama je golem, budući da većina građana dobiva informacije o ljudima smještenim u prihvatilištu Porin na ovakav način. No, treba spomenuti i slučajeve napada s druge strane gdje su korisnici prihvatilišta Porin zadobili fizičke ozljede, *Voditeljica prihvatilišta Porin: „Napadnuti su najbolji azilanti, koji volontiraju i pomažu“* (Index.hr, 2017).

Kako se ne bi stvorila slika izbjeglica i azilanata kao unaprijed opasna skupina ljudi, treba spomenuti i pozitivne primjere društvene integracije, *Mali azilanti u zagrebačkim Dugavama krenuli u školu* (Index.hr, 2017), *To nisu kradljivci i ubojice, nego oni koji bježe od rata* (Večernji.hr, 2013), *Prihvatilište Porin dobilo modernu informatičku učionicu* (HCK.hr, 2016), *U zagrebačkom prihvatnom centru Porin život se nastavlja unatoč neizvjesnosti s COVID-19* (UNICEF, 2020). Ovakvi primjeri, pokazatelj su toga da je suživot moguć te da ne treba *a priori* osuđivati određenu skupinu ljudi. Ono što svakako valja naglasiti jest puno veći broj medijskih članaka koji vuku negativnu konotaciju prema azilantima i izbjeglicama. Takav način izvještavanja stvara negativno javno mnijenje prema ljudima koji su Hrvatsku odabrali kao zemlju u kojoj vide spas od rata, progonstva i neimaštine.

6.REZULTATI ISTRAŽIVANJA

U prvom dijelu intervjua ispitivani su stavovi o migraciji i imigraciji općenito. S obzirom da se u posljednjih nekoliko godina intenzivirao dolazak stranih radnika u Hrvatsku, prema podacima MUP-a 2023. izdano je 172.499 radnih dozvola (MUP.gov.hr, 2023), prvi dio pitanja između ostaloga sadržavao je i stavove o stranoj radnoj snazi. Također, u ovome setu pitanja od sugovornika se tražilo da iznesu stav o dolasku izbjeglica, te što misle o trenutnoj lokaciji prihvatilišta koje se nalazi u Dugavama.

6.1. OPĆENIT POGLED NA MIGRACIJSKE TOKOVE

Što se tiče općenitog stava o stranim radnicima i imigraciji u Hrvatskoj, ispitanici su imali različita mišljenja. Odgovore bismo mogli podijeliti u tri skupine: prva skupina ispitanika smatra da dolazak strane radne snage ima i pozitivnih i negativnih strana, ali u globalu nisu protiv dolaska takvih ljudi, s druge strane imamo ispitanike koji se nikako ne slažu s uvozom radne snage te oni koji podržavaju ovakav sistem.

6.1.1 STRANI RADNICI

Ova skupina ispitanika ističe dobre i loše strane uvoza strane radne snage te nije za zabranu dolaska stranih radnika ili nešto slično nego je većinom njihov negativan stav usmjeren ka tome da se na ovakav način snižava standard domaćih stanovnika i radnika. Smatraju kako veliki broj domaćih ljudi ne želi raditi, iz samo njima znanih razloga. Zbog razumijevanja nedostatka domaće radne snage, shvaćaju potrebu uvoza te se tome ne protive.

„Podvojenog sam mišljenja, s jedne strane mi je u redu da dolaze strani radnici ako nedostaje domaće radne snage, ali s druge strane mi se ne sviđa jer smatram da se na ovakav način smanjuje cijena rada i da će poslodavci prije zaposliti stranog radnika koji je pristao raditi za puno manju plaću nego što bi naš čovjek.“ (I 6)

„S jedne strane pozitivno jer nemamo dovoljno radne snage, ali opet s druge strane mislim da ne bi trebalo dolaziti toliko ljudi izvana u ovolikoj količini, mislim da kod nas ima dovoljno ljudi koji bi mogli raditi, ali nisu baš voljni zbog razno raznih stvari.“ (I 7)

„Što se tiče radne snage, tu sam malo podvojen, ta radna snaga spušta cijenu rada i onda se i nama građanima RH automatski spušta satnica jer je poslodavcu lakše platiti nekoga 5 eura nego 10 koliko je realno.“ (I 14)

Ispitanici koji gledaju negativno na uvoz radne snage najviše ističu problem rušenja cijene rada te smatraju da na svojevrsni način tjeraju ljude iz Hrvatske. Također, nisu zadovoljni s uvozom većinom nisko-kvalificirane radne snage kao ni sa njihovim poznavanja jezika i posla kojeg obavljaju, ali i upozoravaju na loše uvjete od strane poslodavaca prema uveznoj radnoj snazi.

„Nisam baš zadovoljan kako naša država to odrađuje, čini se dosta neorganizirano, bez velikih provjera. Čini se da se želi nabaviti samo što više jeftine radne snage. Mislim da je to trebalo biti puno organiziranije, da bi trebalo napraviti neke intervjue s njima... Meni je jasno da je nama potrebna radna snaga, pogotovo u građevini i da su neophodni strani radnici. Trebalo bi i vlasnike tih tvrtki svakako natjerati da dalju bolje uvjete tim ljudima i da se i to kontrolira više.“ (I 9)

„Imam primjer iz poduzeća gdje poslovnom migracijom mi dovodimo ljude koji rade za puno manje novaca, iako je to kapitalizam kao takav, naši ljudi su prisiljeni odseliti se iz Hrvatske, gdje isto rade za male novce. Znači nismo ništa dobili s tim, jedino što smo dobili je puno stranih radnika koji se jednostavno zbog svojih kulturno-vjerskih obilježja ne mogu prilagoditi životu u Hrvatskoj. To viđam već, evo dvije godine, jer radim s takvim ljudima.! (I 5)

„Mislim da je to loše za nas zato što sve to što oni rade mogli bi raditi i naši ljudi kada bi se omogućila malo bolja primanja nego sada i kada bi se omogućili bolji uvjeti. Mislim da strani radnici imaju velikih poteškoća s komunikacijom i mislim da je to veliki problem. Također mislim da strani radnici nisu baš dobro obučeni za poslove koje obavljaju.“ (I 9)

Posljednja skupina ispitanika koja gleda pozitivno na uvoz radne snage ističe deficitarnost radne snage u Hrvatskoj te smatra kako je migracija ljudi u globaliziranom svijetu svakodnevna pojava. Ističu marljivost stranih radnika i osobna dobra iskustva te naglašavaju kako su migracije svojevrsni dobitak za cijeli svijet.

„Generalno nemam problem s time da ljudi dolaze s obzirom da i naši ljudi odlaze van, općenito ljudi fluktuiraju, 21. je stoljeće, svijet je globalno selo. Rekao bih da je migracija dobra stvar za svijet pa posljedično i za Hrvatsku jer na taj način dolazi do upoznavanja drugih ljudi i kultura, ali mislim da sve treba biti u nekoj mjeri.“ (I 12)

„Što se tiče stranih radnika, pozitivna je stvar da dolazi radna snaga koja nedostaje u Hrvatskoj, pogotovo za primjer bi dao ljude iz Filipina koji su dobri i marljivi radnici. Imao sam prilike surađivati sa stranim radnicima i moja iskustva su isključivo pozitivna.“ (I 2)

6.1.2 OLAKŠAN PRISTUP ODREĐENIM SKUPINAMA USELJENIKA

Stavovi ispitanika oko toga treba li nekim skupinama ljudi dopustiti olakšan ulazak u Hrvatsku, odnosno prema nekima biti oprezniji također se razlikuju. Budući da u ovome trenutku u Hrvatsku dolaze različite vrste migranata (izbjeglice koje bježe od rata i progonstva, radni migranti i slično) te dolaze iz različitih regija svijeta (Ukrajinci, Rusi, izbjeglice s Bliskog istoka, strani radnici iz Azije...) odgovori su usmjereni ne podjelu ljudi prema navedenim parametrima.

Kulturološka blizina nekih država jako je bitan element za ovu skupinu ispitanika, stoga bi prednost pri useljavanju dali ljudima koji su civilizacijski i kulturološki slični s Hrvatskom, a posebne restrikcije i opreznost usmjerili bi prema ljudima s Bliskog istoka zbog straha koji je potaknut njihovim drugačijim normama i načinom života.

„Smatram da bi prednost trebali imati ljudi koji su kulturološki bliži nama jer jedno je dopustiti ulazak nekome tko dolazi iz totalno različite kulture, koji je neobrazovan, mogu reći i nepismen, koji se ne može adaptirati i jednog čovjeka koji sve to ima. Kao što je slučaj bio 90-ih godina kada su naši ljudi odlazili u skandinavske zemlje, tamošnje stanovništvo je bilo sretno jer smo mi imali odljev mozgova, tako da su im dolazili kulturni, obrazovani ljudi.“ (I

8)

„Oni ljudi koji su više kompatibilni našem mentalitetu i tradicijama mislim da bi trebali imati olakšan dolazak u Hrvatsku. Iako koliko čujem s različitih strana, naprimjer za radnike iz Nepala da su dobri radnici, ali veliki problem je jezik... Oprezniju politiku bi trebali voditi prema ljudima koji dolaze s Bliskog istoka, ako se malo prati situacija u Francuskoj, Švedskoj, treba biti slijep da ne vidi problem.“ (I 10)

„Mislim da bi nekima trebali olakšati apsolutno, mislim da smo propustili priliku da dovedemo više Ukrajinaca naprimjer jer je jezik sličan, civilizacijski su nam blizu i plus to što su školovani... . Oprezniju politiku bi trebali imati prema osobama s Bliskog istoka i tim zemljama, koji imaju drugačiji odnos i pogled na žene.“ (I 9)

S druge strane, ispitanici smatraju kako bi žene, djeca te svi oni koji dolaze iz ratom pogođenih prostora trebali imali prednost ulaska u našu zemlju. Pri tome također možemo vidjeti da i među njima postoji određena bojazan prema izbjeglicama s Bliskog istoka te da prema njima ipak treba biti nešto oprezniji. Ograničeni period ostanka izbjeglica u Hrvatskoj trebao bi biti put kojim bismo trebali ići, smatraju neki ispitanici.

„Prvenstveno mislim da bi prednost pri ulasku u Hrvatsku trebali imati žene i djeca koja bježe od rata ili nekih nemilih događaja u njihovoj zemlji. Za ostale mislim da ne bi trebali imati nikakav olakšan ulazak za razliku od nekih drugih skupina, mislim da za sve treba biti isti obrazac. Jedino bih možda izdvojila izbjeglice koje dolaze iz radikalnih i ortodoksnih sredina, prema njima smatram da bi Hrvatska trebala biti opreznija kada žele ući u zemlju i imati strože kontrole prema takvim skupinama.“ (I 6)

„Mi bi svakako trebali dopustiti ljudima s ratnih područja ulazak u Hrvatsku, ali to sve treba biti na neki određeni period, kada se ratna zbivanja u toj zemlji zaustave i kada se situacija smiri, da se ti ljudi mogu vratiti nazad u svoju zemlju, ponovo se tamo integrirati i spašavati ju od propasti.“ (I 5)

„Što se tiče toga, mislim da bi žene i djeca trebali biti maksimalno zaštićeni i da bi se njima trebalo olakšati dolazak u Hrvatsku i pomoć pri traženju azila.“ (I 2)

Određeni broj ispitanika zalaže se za jednak pristup prema svim skupinama useljenika te kod njih ne postoji podjela s obzirom na vjeru, civilizacijski krug iz kojeg dolaze niti razlog zbog kojeg emigriraju. Prednost ulaska trebali bi imati svi oni koji su proganjani na neki način.

„Mislim da ne bi trebalo biti nekih skupina kojima bi trebao biti olakšan ulazak, ako si migrant, onda si migrant, nebitno od kuda dolaziš. Jedino kome bih olakšao na neki način ulazak i sigurnost su ljudi koji su u svojim državama proglašeni kao protivnici režima i zbog toga su proganjani. ... Svejedno je bio taj migrant iz Ukrajine ili Bliskog istoka, mislim da u obje situacije postoje ljudi koji su iskoristili situaciju i pobjegli, a nisu direktno ugroženi. Tako da ne bi radio razliku između ljudi na temelju, nacionalnosti, vjere i slično.“ (I 12)

„Mislim da ne bi trebali nikome posebno olakšati dolazak u Hrvatsku jer mislim da svi dolaze s nekim sličnim problemima i većina njih dolazi s nekih ratnih područja i tu se sada može pronaći svega, tako da mislim da ne bi trebalo biti tu nekih „određenih“ kojima će biti lakši

ulazak... Ne bih radila nikakve razlike između ljudi zbog njihove vjere, nacionalnosti ili slično, nego bih jedino htjela da država bude opreznija prema tim nekim ljudima koji su možda kažnjavani u svojim državama.“ (I 13)

6.1.3. UVOZ RADNE SNAGE

Ispitanicima je između ostalog bilo postavljano pitanje o tome što misle o trenutnom uvozu radne snage iz Nepala, Filipina, Indije i sličnih zemalja, kao i što misle bi li Hrvatska trebala težiti uvozu radne snage iz nekih drugih država i s druge strane voditi poseban oprez prema određenim skupinama ljudi.

Prva skupina ispitanika zastupa stajalište po kojemu ne treba raditi nikakvu razliku između civilizacija i zemalja iz kojih dolaze strani radnici. Okarakterizirati neku skupinu stranih radnika kao nepoželjnu, ne bi bilo u redu, smatraju ispitanici. Također navode kako su radnici iz navedenih država marljiviji te da njihovim dolaskom dobivamo na kvaliteti kao društvo u cjelini.

„Osobno smatram da se ne bi trebali raditi razliku između ljudi s obzirom na zemlje iz kojih dolaze, mislim da je svaka osoba individua za sebe i da to nema veze s nacionalnošću, pogotovo što se tiče stranih radnika, ako je netko radnik, onda je radnik neovisno o tome od kuda dolazi i kojoj civilizaciji pripada.“ (I 2)

„Mislim da postajemo bogatiji što nam dolaze ljudi iz različitih kultura, iako mi na prvu gledamo na sve što je drugačije nekako negativno, ali ispada da su oni u nekim stvarima i kvalitetniji kao ljudi i kao radnici. Mislim da ne treba raditi nikakvu razliku prema ljudima koji dolaze ovdje na rad, mislim da kao država ne možemo dati neku soluciju gdje jedni mogu doći, a drugi ne, mislim da je u današnje vrijeme to suludo.“ (I 13)

„Što se tiče nacionalnosti stranih radnika, nemam nikakve preferencije od kuda bismo trebali uvoziti strane radnike, svejedno mi je. Ne mogu generalizirati i svi su ljudi na kraju krajeva i mislim da jednako opasna osoba može biti i iz Srbije, Makedonije ili Nepala i Pakistana.“ (I

6)

Razlozi zbog kojih bi ispitanici ograničili uvoz radne snage iz Nepala, Filipina, Indije i slično najčešće leži u jezičnoj barijeri koja, prema njihovom mišljenju, ima veliki utjecaj na njihovo obavljanje posla. Uz jezik, ističu kulturološke i civilizacijske razlike, odnosno način života. Stoga smatraju da bi prednost trebale imati zemlje u našem okruženju kao i one koje su nam

civilizacijski bliže. I među ovom skupinom ispitanika možemo vidjeti odbojnost prema eventualnom dolasku radnika s Bliskog istoka ili sjevera Afrike.

„Mislim da bi trebali uvoziti radnike iz nama bližih zemalja, to nam treba biti prioritet, a za sve ostale ljude bi trebala vrijediti ista pravila, ne bih radio razliku među ostalim nacijama i kulturama... Da, pogotovo zemlje našeg govornog područja, Srbija, Makedonija, Crna Gora, BiH jer sam i sam okružen s ljudima iz različitih zemalja i moje neko viđenje je da posao puno bolje funkcionira s ljudima iz našeg okruženja, što zbog slične kulture i načina života, što isto tako zbog jezične barijere.“ (I 14)

„Mislim da bi uvoz radne snage iz nama bližih zemalja bio bolji isključivo zbog jezika i jezične barijere koja ne postoji, zbog ničeg drugog jer je meni jezik najveći problem. Imala sam dosta loša iskustva s njima baš zbog toga što se nisam mogla sporazumjeti s njima, što u taksiju što u kafiću. Nisam nikada osuđivala ljude koji su druge boje kože ili vjere ako poštuju moje, svejedno mi je.“ (I 11)

„Mislim da bi, ali bi trebali težiti kvaliteti radnika koji dolaze. Također mislim da je prirodnije zaposliti radnike koji su nama civilizacijski bliži, čak bih rekla radnike iz Španjolske ili recimo Kolumbije, koji su po nekom kršćanskom odgoju sličniji nama, oni će se lakše uklopiti u društvo.... Mislim da bi trebali biti oprezniji prema ljudima s Bliskog istoka, sjeverne Afrike i takvih zemalja. Mi ne znamo je li neki čovjek tamo ubio petero ljudi i došao u Europu pobjegavši od tamo, mi ne znamo ništa. Naše ministarstvo unutarnjih poslova bi trebalo biti spojeno s ministarstvom država od kuda dolaze ti ljudi kako bi mogli provjeriti svaku osobu koja dolazi, a za to moraju postojati jake institucije.“ (I 8)

6.2. IZBJEGLICE

Budući da se u ovome radu htjelo na neki način odvojiti strane radnike od izbjeglica koje dolaze u Hrvatsku zbog progona, rata ili sličnih ugroza, slična pitanja bila su postavljena kao i za strane radnike, u smislu njihovog dopuštanja ulaska u Hrvatsku te trebaju li tu također postojati neke razlike s obzirom iz kojih zemalja one dolaze.

Većina ispitanika se slaže s činjenicom da bi trebali dopustiti ulazak izbjeglicama u Hrvatsku, neovisno od kuda dolaze, koje su vjere, nacije i slično. Iz njihovih odgovora, može se zaključiti kako zahtijevaju dubinske kontrole od strane države kako bi znali imaju li možda sumnjivu prošlost (neki naglašavaju osobe s Bliskog istoka), no ne bi zabranjivali ulazak

ljudima na prostor Hrvatske. Smatraju da je takvim ljudima potrebna pomoć u početnom periodu kako bi se postepeno integrirali u naše društvo.

„Mislim da bi trebali dopustiti ulazak izbjeglica iz svih zemalja pogođenih ratom, ako ih već puštamo, da ne bi trebali raditi razliku između ljudi i nacionalnost. Mislim da nije bitno je li taj rat u Ukrajini, Izraelu ili Palestini. Samo smatram da je bitnija stroža kontrola samih izbjeglica i provjera njihove prošlosti kako ne bi puštali ljude koji imaju kriminalnu prošlost, tako da ne bih radila razliku po ključu iz koje države dolazi nego je li imao neku kriminalnu prošlost ili ne.“ (I 7)

„Osobno smatram da bi trebali imati isti pristup prema svim izbjeglicama prilikom njihovog ulaska u zemlju, a onda da bi država trebala napraviti dubinsku kontrolu svake osobe koja je zatražila azil kako bi dobila uvid o kakvim osobama se radi.“ (I 2)

„Mislim da bi trebali dopustiti useljavanje izbjeglica koje bježe od ratnih događanja i pomoći i da žive normalan život u Hrvatskoj. Dopustila bi dolazak izbjeglica iz svih zemalja, ali bi bila opreznija prema onima koje dolaze s Bliskog istoka.“ (I 3)

„Mislim da da, ali mislim da treba napraviti nekakav test gdje bi oni pokazali da su voljni i željni za integracijom u naše društvo. Isto kao što ja neću otići negdje i nametati svoje, mislim da bi isto trebalo vrijediti i za njih. Ja ne bih radio nikakvu razliku između izbjeglica po tome od kuda dolaze jer kao što postoji trulih jabuka kod nas, postoji i vani. Čovjek je čovjek i mislim da to tako treba gledati.“ (I 12)

Dio ispitanika, s druge strane, zadržava stav po kojemu bi ograničio ulaz nekim skupinama izbjeglica. U prvi plan stavljaju žene i djecu, za koje smatraju da im svakako treba pomoći dok za mlađe muškarce misle da su odgovorni služiti u obrani svoje zemlje povlačeći paralelu s Domovinskim ratom. Dugoročni prihvata izbjeglica nikako nije opcija, stoga je privremeni smještaj, za određene skupine izbjeglica, opravdan, ali samo do nekog ograničenog roka.

„Mislim da bi trebale biti strože kontrole na granicama jer ako muškarci bježe od rata gdje su im žene i djeca? Što su onda oni, dezerteri? To povlači jedno novo pitanje, kako ta država dozvoljava da ti ljudi bježe dok je rat, kod nas se to 90-ih godina nije moglo. Tako da mislim da kada bi dolazile žene i djeca u većem broju, ne bi bilo problema s prihvatom, ali na ovakav način kada je to većinom muška populacija od 20 do 40 godina, mislim da je to problem.“ (I

8)

„Mislim da smo mi trebali primiti žene, djecu, starce jer smo i mi to prošli, mi smo zemlja koja je imala rat, tako da bi primio žene, djecu i starce, a muški neka ratuju. Ako se baš žele integrirati, mogu po nekim našim pravilima ili neka se vrate doma, bar ja tako mislim. Ne slažem se s dugoročnim pomaganjem jer mi kao narod patimo. Stoga mislim da bi isti princip trebao biti za sve zemlje koje su pogođene ratom.“ (I 5)

6.2.1. LOKACIJA PRIHVATILIŠTA PORIN

Trenutna lokacija prihvatilišta u Zagrebu je na samo jednom mjestu, s obzirom na tu činjenicu, postavili smo ispitanicima pitanje što misle o trenutnoj situaciji te smatraju li da bi prihvatilišta trebala postojati na više lokacija.

Oko ovog pitanja, svi ispitanici dijele isto mišljenje, prihvatilište ne bi trebalo biti samo na jednome mjestu kao što je slučaj sada. Nekoliko je razloga zbog kojih ispitanici smatraju da je postojeće stanje neadekvatno. Pojedini ističu kako trenutno ispaštaju samo stanovnici Dugava za razliku od drugih građana grada Zagreba, velika većina iznosi stav kako bi sami azilanti bili puno bolje prihvaćeni i integrirani u društvo kada bi bili disperzirani na više lokacija. Također smatraju kako je samo prihvatilište Porin trenutno pretrpano i kako sami azilanti žive u neljudskim uvjetima. Otvaranjem prihvatilišta na nekoliko lokacija, olakšao bi se život stanovnicima Dugava kao i samim korisnicima prihvatilišta.

„Mislim da ne bi trebali smješteni samo na jednom mjestu jer kakva je sada situacija, ispada da pate samo građani Dugava, ako gledamo s te strane. Mislim da ovakav sustav općenito nije dobar, bolje rješenje bi bilo kada bi postojali centri za prihvat izbjeglica u više gradova i da imaju obvezu javljanja tamo gdje su smješteni.“ (I 7)

„Ono što nismo naučili od drugih zemalja poput Norveške ili Njemačke koje su u početku naših migracija gurali sve ljude u kampove na istome mjestu, to su bili getoizirana mjesta, mislim da takav pristup nije dobar. Jer ako getoiziraš čovjeka to će biti naselja gdje su stalno isti ljudi, neće imati potrebu za druženje s lokalnim stanovništvom, ostati će u svojim zajednicama, niti će imati potrebu naučiti jezik. Mislim da je integracija izrazito bitna i zato mislim da ne bi trebali biti svi na istome mjestu.“ (I 14)

„Mislim da bi bilo bolje i za njih same da su smješteni na više lokacija i da bi se na taj način lakše uklopili u društvo i ne bi se osjećali toliko drugačije od ostalih jer smatram da se trenutnim smještajem na jednu lokaciju stvara kao svojevrsni geto i mislim da to nije dobra

stvar ni za domaće stanovništvo niti za same izbjeglice, strane radnike i tko god dolazi u Hrvatsku.“ (I 3)

6.3. STAVOVI STANOVNIKA DUGAVA O IZBJEGLICAMA I AZILANTIMA IZ PRIHVATILIŠTA PORIN

6.3.1 OTVARANJE PRIHVATILŠTA PORIN

Prvi dio intervjua orijentirao se na izbjeglice i tražitelje azila u globalu, kao i na strane radnike. Na taj način rad je htio prikazati kakav je općenit dojam ispitanika što se tiče imigracije te koji su njihovi stavovi i moguća rješenja za trenutnu situaciju. U drugom dijelu rada, fokus se, isključivo, prebacuje na prihvatilište Porin te osobe koje se vežu uz njega. Na taj način rad prikazuje kakvi su stavovi i percepcije građana prema ljudima koji su smješteni u neposrednoj blizini njihovih domova te se kroz dugi niz godina svakodnevno susreću s osobama različitih kulturoloških krugova.

Prihvatilište Porin otvoreno je 2011. godine, kada su počeli pristizati prvi tražitelji azila. Na početku drugog dijela intervjua ispitivani su osobni dojmovi koji su prevladavali kod ljudi kada su počeli viđati nepoznate ljude svakoga dana te kakav je njihov pogled na sam život u Dugavama uspoređujući ga prije i nakon dolaska korisnika prihvatilišta, odnosno jesu li se Dugave i život u njima promijenio. Odgovori ispitanika upućuju na to da je dolazak izbjeglica i tražitelja azila bio velika nepoznanica i kulturološki šok. Nepripremljenost ljudi na ovakvu situaciju izazvao je dozu nesigurnosti kod građana, što se dodatno produbilo kako je vrijeme odmicalo. Zabrinutost za djecu i osobe ženskog spola najviše je prevladala, od samih početaka, a ispitanici smatraju kako su se Dugave promijenile s obzirom na period prije i nakon otvaranja prihvatilišta. Smatraju da im je ugrožena sigurnost i da bi se trebalo puno više poraditi na tom aspektu.

„Meni od prvog dana nije bilo drago zato što je to sudar kultura, naročito za nas koji imamo malu djecu... Pa mislim da se jesu promijenile, ljudi su više pažnje počeli posvećivati sigurnosti, nemam ništa protiv drugih rasa, ali mislim da je ovo malo previše.“ (I 5)

„Na početku mi je bilo žao tih ljudi, ali ubrzo sam promijenila mišljenje jer ih je u jako kratkom vremenu došao jako veliki broj i nije mi bilo ugodno kada je njihov broj toliko porastao...Mislim da da, da su Dugave prije bile sigurnije i da je život bio ugodniji.“ (I 6)

„Prvo je bio šok kada su oni počeli dolaziti, meni ne toliko jer sam radio u inozemstvu, ali drugim ljudima je. Šokira najviše njihov broj, na autobusnim stajalištima su većinom oni... Mislim da smo izgubili na kvaliteti. Moj sin kada je bio mali, igrao se vani, mi nismo ni znali gdje je on, nije nas bilo strah, a ja sad svoju unuku ne bih baš samostalno pustio u park. Ja ne kažem da su ti ljudi svi nasilni, ali ne osjećamo se sigurno više.“ (I 9)

6.3.2. KVALITETA ŽIVOTA I STAV O ZATVARANJU PRIHVATILIŠTA

Kvaliteta života u samim Dugavama je narušena, smatra veći broj ispitanika, što se očituje u nesigurnosti i nelagodi koju ljudi osjećaju zbog korisnika azila. Također smatraju da je percepcija drugih ljudi prema samom naselju postala negativna zbog prihvatilišta koje se ovdje nalazi. Nepoznanica samih ljudi koji svakodnevno dolaze u njihovo naselje izaziva dodatnu razinu nelagodnosti za ispitanike, stoga i sama neinformiranost formira ovakav stav.

„Izgubio na kvaliteti i gubi i dalje. Ne bih htjela zvučati kao neka plašljiva osoba, ali svakako se više ne osjećam sigurnom jer kada iza tebe hoda čopor muškaraca, njih 7,8 za koje ne znaš ni tko su ni šta su, osjećaš se neugodno. Ja predem na drugu stranu ceste da mi ne bi hodali iza leđa.“ (I 8)

„Mislim da smo izgubili na kvaliteti jer mislim da ljudi koji se recimo žele doseliti ovdje, a pogotovo oni koji imaju malu djecu, imaju predrasude o Dugavama zbog izbjeglica. Vjerojatno je od njih sto, devedeset normalni, ali zbog tih deset se javljaju predrasude i strah među ljudima.“ (I 11)

„Ja njih ne poznajem i meni to nepoznavanje situaciji izaziva nemir i nesigurnost. Najviše o njima čujemo iz medija i to većinom o lošim stvarima i samim time s takvim vijestima se stavljaš u poziciju da bi ti mogao tako nešto doživjeti.“ (I 13)

Zatvaranje prihvatilišta Porin i preseljenje trenutnih korisnika, bilo bi veliko olakšanje za stanovnike Dugava, smatra veći dio ispitanika. Kada bi mogli birati život sa ili bez Porina, većina ispitanika odabrala bi bez, navodeći sigurnost kao najsnažniji motiv života bez prihvatilišta, što se posebice očitovalo kod osoba ženskog spola.

„Radije bih odabrala bez jer kao što sam ranije navela ne osjećam se sigurno i ugodno kada znam da je toliki veliki broj izbjeglica u mojoj blizini.“ (I 6)

„Odabrali bih bez jer nisam imala dobra iskustva s njima i nije mi ugodno što su tu. Uvijek te promatraju na neki čudan način, kao ženska osoba, ne možeš se osjećati ugodno jer ne znam što su oni u stanju napraviti.“ (I 11)

„Apsolutno bi bilo bolje da nema prihvatilišta, najviše zbog te sigurnosti koju cijelo vrijeme naglašavam jer mislim da reda mora biti.“ (I 9)

Drugi dio ispitanika smatra kako nije potrebno u potpunosti zatvoriti prihvatilište već izmijeniti način njegovog funkcioniranja kao i prilagoditi broj korisnika samog prihvatilišta. Suosjećanje prema ljudima kojima je pomoć doista potrebna označena je kao relevantan razlog za ne zatvaranja postojećeg objekta. Smještanjem izbjeglica i tražitelja azila na samo jednu lokaciju, proces integracije događa se znatno teže, kao što je slučaj sada, zbog toga bi otvaranje prihvatilišta na više lokacije i smanjenje trenutnog broja u prihvatilištu Porin znatno poboljšalo trenutnu situaciju.

„Meni osobno nitko ne smeta, ali mislim da bi problem trebalo nekako drugačije riješiti. Integracija je najbitnija u svemu tome i zato mislim da ne bi trebali svi biti ovdje na jednom mjestu i da samo jedan kvart trpi sve to. Da je manje ljudi ovdje, mislim da bi se lakše integrirali u naše društvo nego sada kada je ta brojka prevelika za jedno mjesto.“ (I 14)

„Ja vjerujem da u Porinu postoji dio ljudi koji stvarno trebaju pomoć i koji su pobjegli jer im ta pomoć treba i zbog takvih ljudi mi prihvatilište ne smeta i da su samo takvi ljudi bi birala Dugave s Porinom, ali da se to sve dovede u red i da se zna kakvi ljudi tamo borave i da se zna točno kako prihvatilište funkcionira.“ (I 7)

Razmišljanja o samom prihvatilištu razlikuju se od osobe do osobe, ali nesigurnost i strah su najspominjaniji osjećaji koji se javljaju kod ispitanika, posebice treba istaknuti bojazan za žene i djecu. Nemile scene, koje su se znale događati, od strane korisnika prihvatilišta Porin, dodatno su povećale razinu nemira među samim stanovnicima Dugava.

„Znam da nama curama nije bilo nikada baš ugodno, tako da vjerujem da i roditelji imaju tu dozu opreza. Znam da su bile pljačke dućana od strane izbjeglica pa je to i podiglo dodatnu nesigurnost i strah među ljudima.“ (I 11)

„Previše se pitanja postavlja i mislim da ta cijela situacija ide na lošije, a ne na bolje. Sada se uskoro otvara nova škola u blizini Porina, strah me i za tu djecu hoće li imati probleme.“ (I

5)

Također, veliku ulogu igra i mjesto stanovanja, odnosno udaljenost od samog Porina. Stanovnici Dugava koji stanuju u blizini, imaju negativnije stavove, smatraju ispitanici, zbog svakodnevnog kontakta s korisnicima prihvatilišta.

„Mislim da je određeni broj ljudi jako nezadovoljan zbog stvari koje sam navela prije, ja osobno nemam previše susreta s njima, budući da živim dosta daleko, ali mislim da je kada gledamo sveukupnu sliku, mislim da je imalo negativan utjecaj.“ (I 7)

„Na mene osobno nije imalo prevelik utjecaj jer živim dosta daleko pa nisam bila previše u doticaju s njima. Mislim da je veći utjecaj bio na ljude koji žive bliže prihvatilištu.“ (I 4)

6.3.3. UTJECAJ OTVARANJA PRIHVATILIŠTA PORIN TE PERCEPCIJA BROJNOSTI SAMIH KORISNIKA

Od otvaranja Porina kao prihvatilišta za izbjeglice i tražitelje azila, prošlo je trinaest godina, u tom periodu brojke doseljenika varirale su ovisno o godinama. Prema podacima Državnog zavoda za statistiku u periodu od 2016. do 2020. godine populacija doseljenika rasla je iz godine u godinu, ali kada pogledamo područja iz kojih dolaze izbjeglice u najvećoj mjeri, može se zamijetiti kako su se brojke smanjivale i povećavale (DZS.hr, 2021). Uzmemo li u obzir i migrantski val koji je zahvatio čitavu Europu 2015./2016. godine, zanimalo nas je kakav dojam su imali ispitanici o brojkama korisnika prihvatilišta te je li sama problematika izbjeglištva bila intenzivnije spominjanja u javnosti među samim stanovništvom. Ispitanici u prvi plan stavljaju medije i novinske članke, brojke izbjeglica te ekscese koji su se znali događati. Te tri stvari obilježile su veće okretanje javnosti prema problemu migracija i izbjeglištva. Što se tiče samih brojki, odnosno percepcije građana na broj korisnika prihvatilišta, primijećeno je kako ističu migrantski val kao točku kada je priljev izbjeglica postao najintenzivniji, pa samim time i povećanje broja korisnika prihvatilišta. No, čak i nakon završetka same migrantske krize, dojam javnosti je kako se brojke nisu smanjivale, nego se konstantno povećavaju.

„S povećanjem broja izbjeglica, ljudi su počeli više pričati o izbjeglicama, posebice u jednoj facebook grupi u kojoj je puno ljudi iz Dugava, te su tamo ljudi znači često objavljivati

statuse vezane uz izbjeglica, ali svakako da se počelo više pričati i obraćati pažnju kako je broj izbjeglica rastao...“ (I 1)

„Kada je počeo dolaziti sve veći broj ljudi, tako su i ljudi sve više pričali o tome. Mislim da je sam početak njihovog dolaska i povećanje njihovog broja imalo najviše utjecaja na to da ljudi počnu više pričati o toj problematici i više se zanimati oko toga... također mislim da su mediji imali dosta utjecaja na to i da se dosta ljudi ukrcalo na „hate train“, uz same medije mislim da su i društvene mreže bile najznačajnije za to... Na početku ih je bilo manje, onda kako je vrijeme odmicalo ih je bilo sve više i više, sada mislim da brojka stagnira.“ (I 12)

„Jesu, kada je započeo migrantski val i kada je velik broj izbjeglica došao u prihvatilište. Tada su ljudi najviše počeli pričati o tome i pratiti aktualnosti. Također, mediji su tada počeli više izvještavati o pitanju izbjeglica, ali osobno smatram u manjoj mjeri nego što je trebalo... mislim da je broj postepeno rastao, da nije bilo nekih prevelikih odstupanja, ali da se broj nije smanjivao.“ (I 4)

„Mislim da je porasla kada su se dogodile neke nemile scene, nekoliko puta je i policija morala intervenirati, pa mislim da je tada postalo značajnije nego što je bilo prije... ja imam osjećaj da se njihov broj stalno povećava i da ih dolazi sve više i više, ne mogu reći da sam primijetila da se njihov broj u jednom trenutku smanjio, niti kada ih je počelo dolaziti više, ali mislim da se konstantno broj povećava.“ (I 7)

6.3.4. OSJEĆAJI POVEZANI UZ SAMO PRIHVATILIŠTE I PROMJENA STAVOVA LOKALNE POPULACIJE

Strah i društvena nesigurnost, nedostatak higijenskih uvjeta, sve su to osjećaji koji dominiraju kod većine osoba kada se spomene prihvatilište Porin. Kao što je već i ranije navedeno u radu, postoji djelomična odbojnost prema tom dijelu naselja, upravo iz razloga jer je prihvatilište na tome mjestu kao i nedovoljna posvećenost države i MUP-a prema korisnicima prihvatilišta.

„Strah, nehigijenski uvjeti, nelagoda.“ (I 3)

„Mislim da se taj dio gdje je sam Porin i put do njega na neki način izbjegava, ne u smislu da se netko boji već je ljudima draže odabrati neki alternativni put zbog same percepcije da su u tom dijelu naselja izbjeglice.“ (I 1)

„Strah, imam osjećaj da nisu dovoljno kontrolirani i da uvijek može nešto eskalirati, također mislim da su preblizu zgradama jer su preko puta Porina odmah zgrade gdje žive ljudi.“ (I 8)

Suosjećanje građana Dugava zbog patnje korisnika prihvatilišta koju proživljavaju zbog objekta u kojem su smješteni vidljivi su kod nekolicine ispitanika. Preveliki broj korisnika koji je smješten u prihvatilištu Porin, dovodi do negativne slike javnosti, kao i problema svakodnevnog života za same korisnike, koji su primorani živjeti u takvim uvjetima. Ograda postavljena oko samog prihvatilišta, unazad nekoliko godina, stvorila je dodatan dojam izoliranosti.

„Meni to više liči na zatvor nekog otvorenog tipa nego na prihvatilište. Prihvatilište bi trebalo imati drugačiju svrhu.“ (I 10)

„Prva asocijacija mi je logor, neljudski uvjeti. I baš zbog tih neljudskih uvjeta mislim da su ponekad sami korisnici spremni izaći van okvira normalnog ponašanja.“ (I 13)

„Prljavo i prenapučeno. Mislim da je to više do samog objekta općenito nego do samih ljudi koji su unutra.“ (I 12)

Stavovi prema izbjeglicama varirali su ovisno o vremenskom periodu. S jedne strane ljudi su počeli prihvaćati izbjeglice nakon što je njihova duljina boravka trajala duži period. Počela je prevladavati svijest kako to nisu teroristi, opasni ljudi koji će im nauditi, nego ljudi koji bježe od nemilih događaja za koje ne snose krivicu. Također, ističu integraciju kao jednu od glavnih zadaća države, kako bi ljudi koji namjeravaju ostati u Hrvatskoj što prije prihvatili osnovne norme vezane za život u Hrvatskoj.

„Mijenjao sam stavove ovisno o tome kako je vrijeme prolazilo. Na početku nisam znao ništa o njima i svašta se pisalo, ali onda sam vidio da tamo ima puno normalnih ljudi i da to nisu samo divljaci kao se pisalo. Što je više vrijeme prolazilo, normalnije sam gledao na njih, na kraju dana i to su isto ljudi kao i mi.“ (I 12)

„Imao sam nekakvu odbojnost jer jednostavno nisam navikao na te ljude. Ista stvar je i kada mi odemo negdje van, lokalno stanovništvo ima takav govor tijela i odnos prema stranim ljudima da vjerojatno nikada nećeš biti do kraja prihvaćen. Kao što ćeš gledati možda nekoga tko se doseli u tvoju zgradu sa nekom skepsom dok se ne izgradi povjerenje, tako mislim da je i ovdje slučaj. Zato mislim da sam u početku imao veću odbojnost, a sada, kada sam i imao neke osnovne kontakte s njima, više nije tako.“ (I 14)

„... naša država bi trebala to bolje provjeravati i posvetiti se boljoj edukaciji tih ljudi i učenju našeg načina života, ako ih se želi zadržati ovdje.“ (I 9)

S druge strane, dio ispitanika ima potpuno drugačiji stav. S vremenskim odmakom stavovi su sve negativniji, ponukani s iskustvom suživota s izbjeglicama. Dio ljudi je negativne stavove zadržao od početka i nije ih mijenjao. Ono što valja posebno istaknuti je nezadovoljstvo prema državi i institucijama zaduženim za izbjeglice i azilante. Bolja organizacija, više posvećenosti samim korisnicima prihvatilišta, psihološka pomoć, svakako bi unaprijedila proces prihvaćanja stranaca koji se nalaze u trenutnoj situaciji.

„Iskreno, imala sam negativne stavove u ranoj fazi i sada, mislim da nisam previše promijenila te stavove nego da su ostali isti i danas.“ (I 3)

„Meni nisu negativni stavovi zbog tih samih ljudi nego zbog države koja ne upravlja pravilno time. Zbog tog mi je osjećaj sve negativniji i podiže razinu nesigurnosti jer imam osjećaj da država nema kontrolu nad time što se događa. Mislim da je puno veći problem naše države nego tih ljudi. Jer za ovakve stvari mora postojati odjel u socijalnom koji će se baviti samo njima i pratiti samo njih.“ (I 8)

„Na početku, kada su tek došli sam imala osjećaj žaljenja prema njima, najviše zbog utjecaja medija, da su to ljudi koji su pobjegli zbog svoje vlastite nesigurnosti, ali nisam imala pozitivno mišljenje o tome da će biti smješteni baš u Dugavama. S vremenom moram reći da sam imala sve negativnije stavove prema njima i prema činjenici da će se njihovoj broj povećavati. Izgubila sam osjećaj empatije prema njima.“ (I 6)

Očekivanja ispitanika, na samom početku otvaranja prihvatilišta mogla su se pretpostaviti, smatrali su kako izbjeglice neće u tolikom broju ostati na istoj lokaciji. Nesigurnost i strah od nepoznatog, bila je prisutna kod velikog broja građana, s obzirom da je u jako kratkom roku u njihovo susjedstvo smješten velik broj nepoznatih ljudi. S obzirom da se kroz medije i javnost stalno provlačila teza kako je Hrvatska samo tranzitna zemlja i kako se izbjeglice, koje su ušle u našu državu, neće ovdje zadržavati dulji period, takav stav je prevladavao i među stanovnicima Dugava.

„Moja percepcija u početku je bila kao da smo mi nebitni u cijeloj toj priči, osjećao sam se kao da je Hrvatska samo tranzitna zemlja, mislio sam da same izbjeglice nemaju razloga

zadržavati se previše u Hrvatskoj. Zbog toga nisam imao neki poseban strah jer sam smatrao da će oni jednostavno samo proći kroz Hrvatsku i to je kraj.“ (I 2)

„Nepoznanica, druga kultura, nesigurnost koja se stvarala s vremenom.“ (I 9)

„Ne bih rekao da je postojao strah nego nešto nepoznato, nitko nas nije pripremio za to, dogodilo se preko noći.“ (I 14)

„Kao žena imala sam strah da će me pratiti, bojala sam se na neki način za sebe. Strah i ta nelagoda je bila najprisutnija.“ (I 11)

S vremenskim odmakom, mišljenja o prihvatilištu Porin danas su drugačija nego u početku. Prvenstveno želja za preseljenjem azila na drugu lokaciju ili smanjenje broja korisnika u posljednje vrijeme izražena je kod velikog broja ispitanika, u značajnijoj mjeri nego što je bio slučaj kada je prihvatilište tek otvoreno. Zabrinutost za sigurnost i neadekvatna informiranost građana od strane institucija, problem je koji postoji od početka otvaranje prihvatilišta i s protokom vremena postao je sve veći. Naime, zbog većeg broja korisnika prihvatilišta i iskustva života u njihovoj neposrednoj blizini, sve veći broj ljudi osjeća se nesigurno, smatraju ispitanici. Iako su za vrijeme migrantske krize mediji gotovo svakodnevno izvještavali o izbjeglicama općenito, kao i o samim korisnicima prihvatilišta, danas informacije gotovo ne postoje, osim tek pokojeg novinskog članka, koji u većini slučajeva izvještava o nekom negativnom događaju.

„Ne znam kome je u interesu ovakva situacija i kome odgovara ovakvo stanje, ali sigurnost nam je definitivno ugrožena. Ja više nisam slobodan kad ja dočekujem svoju kćer na autobusnoj stanici, ja više nisam slobodan.“ (I 5)

„Pa mislim da ih ne bi trebalo biti toliko puno samo u Dugavama, da bi se trebao riješiti taj problem i otvoriti prihvatilišta na više mjesta.“ (I 14)

„Mislim da je država najveći krivac jer nije osmislila kako s njima raditi, ne znamo jesu li oni samo tu u prolazu ili namjeravaju ostati.“ (I 13)

6.3.5. OSOBNA ISKUSTVA ISPITANIKA, NJIHOVIH OBITELJI I PRIJATELJA TE OSOBNI KONTAKTI S KORISNICIMA PRIHVATILIŠTA

Osobna iskustva ispitanika te članova njihovih obitelji i prijatelja raznolika su. Uglavnom prevladavaju neutralna ili negativna iskustva. U većini slučajeva žene su imale neugodna iskustva, iako je i muška populacija doživjela devijantna ponašanja. Javni gradski prijevoz i autobusna stajališta označeni su kao mjesta gdje su ispitanici u najvećoj mjeri iskusili loša iskustva s izbjeglicama i azilantima. Posebno izdvajaju praćenja i dobacivanja prema mlađim ženskim osobama, što su neke ispitanice osjetile na svojoj koži, dok su ostali slučajevi iskustva njihovih poznanika i prijatelja. Također, navodi se i pokušaj silovanja, koji je dodatno zaprepastio javnost te izazvao dodatan osjećaj nesigurnosti. Ispitanici navode i pozitivne primjere, poput zapošljavanja u Hrvatskoj, normalne, neobavezne konverzacije, pristojnosti prema građanima Dugava i slično. No, nažalost uvidom u rezultate ispitanika, znatno je više negativnih iskustava nego pozitivnih.

„Negativna, budući da sam živjela jako blizu Porina nekoliko godina, moram reći kako sam puno puta znala doživjeti neugodne situacije. Razna dobacivanja, praćenja, fizičkog kontakta nije bilo, ali sam imala osjećaj da ga žele ostvariti. Također dolazak u dućan koji je vrlo blizu Porina nije bio ugodan, kao i vožnja u autobusu. Šetnja navečer, kada bi pao mrak, za mene je osobno bilo vrlo zastrašujuće i nisam nikada imala niti jedno pozitivno iskustvo, niti sam vidjela s njihove strane da žele ostvariti neki normalan kontakt, nego je sve bilo bazirano na neugodnim dobacivanjima i pokazivanjem svojevrsne dominacije, pogotovo nad ženama.“ (I 6)

Kada sam krenula u srednju školu imala sam jedno iskustvo s jednim mladićem iz Porina koji me konstantno pratio. Kada bih ušla u bus on bi bio tu, kada bih došla u grad viđala bih ga stalno. Jednom je moju prijateljicu pitao „where is Lana“, ne znam uopće kako je došao do mog imena tako da mi je to bilo jako neugodno iskustvo. Nije nikada bilo ništa fizički nego me stalno uhodio negdje. Bila sam još praktički dijete tada tako da mi je bilo baš strašno, ne bi mi ni danas bilo ništa ugodnije, ali tada mi je to bilo baš užas. (I 7)

„Znao sam doživjeti da su u autobusu u alkoholiziranom stanju kad bi išao u srednju školu, nekada čak i u jutarnjim satima. Također jednom prilikom je jedan azilant razbio prozor i sebi glavu pa je autobus morao stati i pričekati hitnu i policiju.“ (I 2)

„Nisam odmah za odbacivanje multikulturalizma, ali ovakvo besciljno ispijanje piva uz zadirkivanje malodobnih osoba nije ono što želimo. Ono što sam čuo od drugih ljudi, u mojem susjedstvu, prošle godine su dvojica mladića, tamnije boje kože, napali dvije curice od 10,11 godina, pa je tada otac reagirao na vrijeme, ali to nije bilo nigdje u medijima. Također, prije koju godinu je bio pokušaj silovanja jedne starije gospođe isto od strane azilanta. Ono što sam ranije spomenuo, ubojstvo čovjeka u tramvaju na Mostu mladosti s mačetom, tko zna da je tramvaj bio pun bi li on nastavio svoj pohod.“ (I 5)

„Ja osobno nisam imala nekih negativnih iskustava, najčešće bi ih sretala u trgovini i uvijek bi bili pristojni. Jedino sam znala čuti od drugih ljudi da je znalo biti nekakvih dobacivanja u autobusu. Kažem, oni dolaze s drugačijom kulturom, rodnim navikama gdje žena mora biti pokrivena i slično pa mislim da je taj kulturološki jaz najveći problem.“ (I 13)

„Osobno sam imala pozitivna iskustva, nasmiješe se, pozdrave kada čekaju autobus. Ali znam za slučaj kada je jedan azilant napao doktoricu iz ambulante u Dugavama, ona je išla u posjetu svojoj prijateljici, taj muškarac je ušao za njom, napao ju te ju je htio silovati. Taj je slučaj bio u novinama. Zato kažem, mi ne znamo kakve ljude primamo i što možemo očekivati od njih.“ (I 8)

Izravni osobni kontakt s izbjeglicama i azilantima imao je manji broj ispitanika i svi su bili isključivo pozitivni. Naime, oni koji su se zaposlili u Hrvatskoj zadovoljni su sa svojim životom i smatraju kako bi i druge osobe iz Porina trebale slijediti njihov put ukoliko žele ostati u Hrvatskoj i biti punopravni članovi društva. Zapažena je veća razina empatije kod ispitanika koji su imali osobni kontakt s korisnicima prihvatilišta. Kvaliteta integracija, jedini je put kojem bi trebali težiti si korisnici prihvatilišta, ukoliko žele nastaviti svoj život u Hrvatskoj, čemu svjedoče i iskustva ispitanika. Znanje i učenje hrvatskog jezika, uvelike je pomoglo svim ljudima koji su odlučili ostati u Hrvatskoj.

„Poznajem jednog dečka koji je bio u Porinu i poslije se zaposlio u Crvenom križu kao prevoditelj, njega sam upoznao u Dugavama i danas nekada znamo porazgovarati. On je došao iz Iraka kao izbjeglica i ostao je živjeti u Hrvatskoj nakon pronalaska posla.“ (I 14)

„Radio sam s jednim čovjekom iz Sudana, on je došao u prvom valu. Oženio se, dobio dvoje djece i ostao raditi u Hrvatskoj. To je, po mojem mišljenju, jedan dobar primjer čovjeka koji se integrirao u društvo u kojem je. Budući da je među prvima prošao kroz Porin, kasnije je radio u prihvatilištu kao prevoditelj. On je sam rekao da na početku kroz Porin nisu prolazili dobri ljudi, opisao ih je kao bande iz Alžira koje su se sukobljavale s Marokancima.“ (I 12)

„Kada su bili Dani mjesnog odbora Dugave, došlo je njih nekoliko i pomagali su ovdje što je trebalo, sudjelovali su u društvenim igrama i družili se s ljudima. Također, na predavanju o Iranu je bio dečko iz Irana, Azit, koji ima dvadeset i nešto godina koji je došao ovdje sa svoje dvije sestre. Njihov put do Hrvatske je trajao godinu i pol dana, na kraju su bili smješteni ovdje u Porinu na početku, danas žive samostalno, govore hrvatski jezik, imaju svoj stan i žele ostati u Hrvatskoj jer su ju prihvatili kao svoju zemlju.“ (I 10)

„Osobno radim vrlo blizu Porina pa sam imao nekoliko osobnih kontakata s njima. Oni u dvorištu često igraju nogomet.... Ne mogu točno reći koje su nacionalnosti, ali koliko sam vidio ima ljudi s Bliskom istoka, Afrike, ali i Čečenaca i Uzbeka, oni su više bili zainteresirani za razgovor, zanimalo ih je s čime se točno bavim, ali cijeli razgovor je uvijek bio vrlo kratak, kroz ogradu, tako da nismo previše komunicirali. Također u srednjoj školi sam imao učenika koji je došao iz Sirije i on je vrlo brzo naučio hrvatski jezik i bio je odličan učenik, odlikaš.“

(I 2)

Iako velik broj ljudi nije imao osobni kontakt s izbjeglicama i azilantima, čak niti stranim radnicima, kod većine ispitanika prevladava stav koji ne isključuje mogućnost upoznavanja izbjeglica i azilanata, iako kod određenog dijela i dalje postoje sumnje u njihove namjere. Osobni kontakt između stanovnika Dugava i korisnika prihvatilišta Porin je nadasve ograničen ili gotovo nikakav, što sugerira kako i dalje postoji svojevrsna odbojnost i nezainteresiranost, s jedne strane stanovnika Dugava, a s druge strane i samih izbjeglica i korisnika prihvatilišta.

„Jedne godine za Božić sam imao ideju pozvati jednu obitelj da vide kakvi su običaji kod nas, da ih primimo na neki način, mislim da bi to bilo jedno od rješenja da ih individualno počnemo prihvaćati i da oni vide da su prihvaćeni s naše strane jer mislim da tamo ima poštenih ljudi, obitelji koji žele ostati ovdje. Mislim da među njima ima obrazovanih ljudi s kojima bi se moglo satima pričati. Isto vrijedi i za strane radnike, koliko sam shvatio Indijci dosta dobro govore engleski jezik pa bi se mogli sporazumjeti.“ (I 9)

„Ne bi imala problem imati osobni kontakt s nekime od njih, da čujem kako je došao ovdje, što misli dalje i takve stvari. Nisam imala kontakte nikada jer se nisam našla u prilici, ali mi nije problem ako bi se našla u njihovom društvu da ostvarim komunikaciju s njima.“ (I 7)

„Nemam problema s time koje je osoba nacionalnosti, vjere i boje kože, to mi je apsolutno svejedno, ako je netko dobra osoba.“ (I 2)

„Da se nađem u njihovom društvu svakako bi htjela čuti njihovi stranu priče jer me zanima kako su dospjeli tu, ali ne znam bi li mi rekli istinu. Mislim da tu ima i dobrih ljudi, ali mislim da ne bi rekli istinu jer mi je to sve čudno.“ (I 8)

7. ANALIZA REZULTATA

7.1. STAVOVI O MIGRACIJI OPĆENITO

Rezultati prvog dijela intervjua, gdje su ispitivani stavovi stanovnika Dugava o migraciji općenito, podijeljen u dvije skupine; izbjeglice i strani radnici, pokazuju kako su percepcije i stavovi disperzirani. Iako je svi slažu kako je uvoz radne snage neminovan, dio populacije smatra kako bi za naše društvo i Hrvatsku općenito bilo puno bolje uvoziti nama civilizacijski srodnije ljude. Također, smatraju kako se na ovakav način zanemaruju domaći radnici te se snižava sama cijena rada, što u konačnici dovodi do smanjenja kvalitete života. Negativni stavovi izazvani su prvenstveno nepoznavanjem jezika, za kojeg ispitanici u velikoj mjeri smatraju da je osnova za zapošljavanje u Hrvatskoj. Uz jezik, sa skepsom gledaju na uvoz većinom niže kvalificirane radne snage za koju smatraju da ima velik utjecaj za emigraciju Hrvata u druge zemlje. Kulturološki i civilizacijski jaz, koji svakako postoji, za određeni dio populacije je teško premostiv, stoga bi imigranti iz zemalja koje imaju slične civilizacijske odrednice trebali imati prednost. Tek se manji dio ispitanika zalaže za isti princip dovođenja radne snage, odnosno ne odvajaju ljude po civilizacijskom ključu. Gledajući općenito, postoji odbojnost prema određenoj vrsti migranata. Dio populacije smatra da bi trebali, kao što je slučaj i sa stranim radnicima, voditi računa o tome tko nam je kulturološki kompatibilniji. Uočljiva je odbojnost prema ljudima s Bliskog istoka, sjevera Afrike i slično, a privrženost se posebice ističe prema Ukrajincima. S obzirom da je ratna situacija prisutna i na Bliskom istoku kao i u Ukrajini, određeni broj ispitanika zalaže se za humanitarni pristup prema izbjeglicama koje dolaze iz takvih područja, iako većina ističe kako bi prvenstveno pravo ulaska u Hrvatsku trebali imati djeca, žene i stariji ljudi, a prema svim drugima postupati prema istom obrascu, neovisno o njihovoj nacionalnoj pripadnosti. Individualni pristup prema svakoj pojedinoj osobi, neovisno o civilizacijskom krugu iz kojega dolazi, stav

je najmanjeg dijela ispitanika. Za njih je svaka osoba koja se smatra migrantom svojstvena na svoj način i prema svakoj od njih bi trebali postupati isto.

Orijentirajući se isključivo na izbjeglice, koje su se najčešće našle u toj situaciji zbog ratnih neprilika u njihovoj zemlji, uočljiv je znatno blaži pristup, odnosno ispitanici nisu toliko restriktivni kao prema migrantima općenito govoreći. Dopuštanje ulaska na hrvatski teritorij, zbrinjavanje osoba, smještaj, psihološka pomoć, sve su to stavke koje ispitanici smatraju neophodnim u pružanju pomoći. Svakako treba istaknuti kako bi sigurnost granica Republike Hrvatske trebala biti na prvom mjestu te veću pažnju usmjeriti na borbu protiv iregularnih ulazaka u zemlju. Dubinske kontrole i provjere osoba koje imaju namjeru ući u Hrvatsku, prvi su element kojeg bi trebale zadovoljiti sve izbjeglice. Budući da je to zadaća države i njenih institucija, ispitanici smatraju kako bi trebali posebno poraditi na tom polju kako bi sa sigurnošću znali tko ulazi u Hrvatsku. Iako manji dio, određeni ispitanici imaju stav koji preferenciju dopuštanja dolaska stavlja na ženu, djecu i starce iz pogođenih područja, dok za ratno-sposobne muškarce smatraju kako je njihova odgovornost ostati u zemlji i sudjelovati u ratu.

Prihvatilište Porin jedini je tip takve ustanove u Zagrebu, što dovodi do situacije u kojoj su svi azilanti i izbjeglice smješteni na istom mjestu. Ovakav trenutni princip neprihvatljiv je za stanovnike Dugava. Dok jedan dio ističe kako na ovakav način samo stanovnici Dugava ispaštaju, dok je ostatak zagrebačke populacije lišen problema s korisnicima azila, većina ispitanika smatra kako bi se integracija samih azilanata događala puno brže otvaranjem smještajnih objekata na nekoliko lokacija. Uvjeti života samih korisnika azila bili bi kvalitetniji smanjivanjem populacije koncentrirane na jednom mjestu. Nehigijenski uvjeti i prenapučenost odgovornost je hrvatskih institucija koje nisu pronašle adekvatno rješenje za ovaj problem, smatraju građani. S trenutnim načinom upravljanja prihvatilišta Porin, građani nisu nikako zadovoljni. Stoga su promjene potrebne u što kraćem vremenskom roku. Dio stanovnika zalaže se za stalno preseljenje trenutnih korisnika prihvatilišta te njegovo zatvaranje, dok jedan se jedan dio opredijelio za blažu soluciju, odnosno smanjenje broja samih korisnika te bolju komunikaciju prema građanima.

7.2. STAVOVI O IZBJEGLICAMA I AZILANTIMA

Dolaskom prvih azilanata u Dugave, dojmovi stanovnika razlikovali su se. Međutim, prevladavali su osjećaji straha, nesigurnosti i nepoznanice. Posebice treba istaknuti strah i nelagodu kod ženskog dijela populacije kao i posebnu zabrinutost za djecu. Sudar kultura,

kako su neki ispitanici nazvali dolazak izbjeglica i azilanata u njihovo naselje, ostavio je velik trag na svakodnevni život. Promjene koje su sudionici istraživanja najviše naglašavali orijentiraju se na nesigurnost koja je konstantno prisutna. Sama kvaliteta života u stalnom je padu, upravo zbog prihvatilišta Porin, a percepcije stanovnika okolnih zagrebačkih naselja prema samim Dugavama negativne su upravo zbog velikog broja osoba koje pripadaju drugačijem civilizacijskom krugu. S trenutnim načinom upravljanja prihvatilišta Porin, građani nisu nikako zadovoljni. Stoga su promjene potrebne u što kraćem vremenskom roku. Dio stanovnika zalaže se za stalno preseljenje trenutnih korisnika prihvatilišta te njegovo zatvaranje, dok jedan se jedan dio opredijelio za blažu soluciju, odnosno smanjenje broja samih korisnika te bolju komunikaciju prema građanima od strane institucija.

Utjecaj medija odigrao je jako veliku ulogu u samom procesu prihvaćanja i percepcije izbjeglica i azilanata. S obzirom da se samo prihvatilište nalazi na rubnom dijelu naselja, određeni broj ljudi nije imao previše kontakata i susreta sa samim korisnicima prihvatilišta, stoga su se informirali putem društvenih mreža i medija. Sama razina problematike postajala je značajnija povećanjem brojke izbjeglica i azilanata, a sve veću pažnju stanovnika privlačili su stalni nemiri koji su se na početku događali konstantno, ističu ispitanici. Ljudi su sami počeli stvarati negativnu sliku o korisnicima prihvatilišta, što je rezultiralo povećanjem odbojnosti. Ispitanici navode kako značajni dio stanovnika nije imao negativno iskustvo, ali je pod utjecajem medija i natpisa na društvenim mrežama stvorio negativnu sliku o izbjeglicama i azilantima. Također, percepcija i dojam javnosti je kako se brojke izbjeglica i azilanata ne smanjuju, već su u stalnom porastu. od početka migrantske kriza pa sve do danas.

Zbog prenapučenosti samog objekta, osjećaji koji obuzimaju stanovnike Dugava najčešće su vezani uz nehigijenske uvjete. Iako su prvotne asocijacije građana na samu spomen prihvatilišta strah, nepoznanica i nesigurnost, dio ih smatra kako su sami korisnici tretirani na potpuno nehuman način. Dajući usporedbe s logorom i zatvorom, ispitanici su htjeli naglasiti koliko je trenutni smještaj zapravo nefunkcionalan.

Zanimljivost rezultata i najveća odstupanja u stavovima uočena je u promjeni samih stavova i percepcijama prema korisnicima prihvatilišta. Jedna skupina ispitanika u samom početku dolaska izbjeglica i azilanata, vezala je uz njih isključivo negativne konotacije. Prevladavalo je mišljenje kako su migranti teroristi, vjerski fanatici i slično. S vremenskim odmakom i iskustvom svakodnevnog života stavovi su se ublažili i došlo je do zaokreta, javljala se sve veća razina empatije i suosjećanja, kao i prihvaćanja ljudi koji su civilizacijski drugačiji, ali nisu prijetnja društvu. S druge strane, mnogi smatraju kako su u početku gledali na izbjeglice s velikom dozom suosjećanja, smatrali su kako im treba pomoći pod svaku

cijenu, ističući naše iskustvo Domovinskog rata. Za razliku od prve skupine, koja je stekla pozitivno mišljenje s protekom dužeg vremenskog perioda, određeni broj ispitanika stvorio je negativnu sliku o izbjeglicama i azilantima. Kao razloge za promjenu stavova navode nesigurnost koju su počeli osjećati, smanjenu kvalitetu života, ali do najvećeg izražaja dolazi nepovjerenje u državne institucije, za koje ispitanici smatraju da ne odrađuju adekvatan posao. Od samog prijeha izbjeglica, njihove registracije do lokacije na kojoj su smještene i stručnog rada koji se ne provodi na pravovaljan način.

Osobna iskustva u većini slučajeva ispitanici, kao i njihov bližnji, doživjeli su indirektno. Stečeni dojam, promatrajući rezultate istraživanja, jest da su iskustva u najvećoj mjeri negativna ili ih nije bilo. Problematično ponašanje u autobusu, praćenje ženskih osoba, dobacivanja, međusobni incidenti, pokušaji silovanja, krađe i provale, najčešće su izdvajani problemi. Pozitivnih primjera, iako znatno manje, ima. Kvalitetna integracija, naučen jezik i zapošljavanje u Hrvatskoj imaju znatan utjecaj na pozitivna iskustva. Direktni kontakt s osobama iz Porina, imala je nekolicina ljudi, te su u ovom slučaju, iskustva isključivo pozitivna. Mladi ljudi, koje je život natjerao na bijeg iz svoje domovine, uspješno su se uklopili u hrvatsko društvo, pronašli su posao, a nekolicina ih je zasnovala obitelj. Kroz razgovor s ispitanicima zamijetio sam kako su i sami korisnici prihvatilišta istaknuli važnost pronalaska posla, osamostaljenja te uključivanja u društvo.

Uzevši u obzir sve stavove i percepcije stanovnika Dugava, možemo zaključiti nekoliko stvari. Prvenstveno otvaranje prihvatilišta Porin imalo je značajan utjecaj na lokalno stanovništvo, nesigurnost i strah najčešće su spominjani osjećaji koji prevladavaju. Svakako valja napomenuti kako je nezadovoljstvo ponajviše usmjereno prema državi, policiji i institucijama općenito zbog nedovoljne komunikacije prema građanima, neadekvatnog rada s osobama koje žive u Porinu te nedovoljnih provjera na samim granicama, odnosno nedovoljne zaštite hrvatske granice. Kroz razgovor s građanima Dugava primijećeno je kako njihovi stavovi nisu rasistički, ni šovinistički, ni prema stranim radnicima niti prema izbjeglicama i azilantima, ali pokazuju odbojnost prema situaciji u kojoj veliku većinu migranata čine muškarci, smatrajući kako bi žene, djeca i starije osobe trebale imati prednost u ovakvim situacijama. Ovakav način funkcioniranja prihvatilišta Porin dugoročno je neodrživ te stvara probleme i samim korisnicima i stanarima Dugava, posebice onima koji žive u neposrednoj blizini. Preseljenje samih korisnika na više lokacija pospješilo bi kvalitetu života u samom naselju, ali i omogućilo lakšu integraciju useljenika u društvo. Dosadašnja iskustva s izbjeglicama i azilantima većinom se ostvaruju u negativnom kontekstu. Tome u prilog svakako idu i medijski članci koji prenose devijantne situacije u većini slučajeva te stoga i

sami stanovnici Dugava imaju negativnu percepciju. No, svakako treba spomenuti kako je zabilježen velik broj problematičnih situacija, neke od njih su iskusili i sami ispitanici i njihovi bližnji. Kulturna asimilacija i prihvaćanje naših životnih normi, jedini je pristup kojim bi se svi migranti trebali voditi, na taj način bili bi prihvaćeni od cjelokupnog društva, jedinstveni je zaključak ovog rada na temelju svih prikupljenih rezultata. Stoga je svakako potrebno usmjeriti puno veći fokus na psihološku pomoć samih azilanata i izbjeglica te osmisliti radionice putem kojih će se postepeno uključivati u naše društvo.

8. ZAKLJUČAK

Glavni povod za ovo istraživanje potaknuto je činjenicom kako do sada ne postoji znanstveni rad koji je obuhvatio ovako malu populaciju koja je u svakodnevnom kontaktu s izbjeglicama i azilantima. Prema ispitanicima, suživot dviju različitih kultura za sada nije dao dobre rezultate. Mnogi ispitanici dali su svoje viđenje situacije kao i preporuke i savjete kako unaprijediti suživot. Promišljenom integracijom, postupnim uključivanjem u društvo i smanjenjem broja na jednoj lokaciji, izbjeglice i azilanti bili bi puno prihvaćeniji u društvu nego što je to slučaj sada. Prema mišljenju ispitanika, aspekt sigurnosti treba staviti u prvi plan, budući da je on istaknut kao najveći trenutni problem te bi se posebnu pažnju trebalo posvetiti njegovom rješavanju.

Mali broj istraživanja koji je općenito proveden u Hrvatskoj na temu stavova javnosti i percepcija prema migrantima, stranim radnicima, izbjeglicama i azilantima svakako bi trebao biti povod za daljnja istraživanja na ovu temu, budući da smo svakodnevno svjedoci pojačane imigracije u Hrvatskoj. Tema ovog rada svakako je podloga za raspravu i buduća istraživanja, a s obzirom da su u ovom radu stanovnici Dugava iznijeli svoje stavove i percepcije prema azilantima i izbjeglicama, istraživanje koje bi se ispitalo stavove samih korisnika prihvatilišta Porin dalo bi jasniju sliku cjelokupne situacije te unaprijedilo odnos između stanovnika Dugava s jedne strane te izbjeglica i azilantata s druge. Također, iskustva, kao i stavovi samih korisnika, smatram da bi uvelike bili sjajna podloga za dizajniranje i implementaciju javnih politika usmjerenim prema samim korisnicima tih politika.

9. LITERATURA

Barberić, Jasna (2017) Republika Hrvatska kao dio Zapadno-balkanske rute: tri mjeseca na tri lokacije s izbjeglicama i migrantima u Hrvatskoj. *Fondacija Centar za javno pravo* 30: 86-91.

Baričević, Vedrana i Koska, Viktor (2017) *Stavovi i percepcije domaće javnosti o nacionalnim manjinama, izbjeglicama i migrantima*. Zagreb: Centar za mirovne studije.

Baričević, Vedrana (2011) Azil i imigracije: perspektiva rubnih zona unije i prava migranata. *Political Analysis: Croatian and International Politics Quarterly* 2(5): 30-35.

Baričević, Vedrana (2014) Europeizacija azilnih politika i izbjeglička prava: razvoj hrvatskog sustava azila i zaštita izbjeglica u Hrvatskoj. U: Milardović, Anđelko (ur) *Stranci pred vratima Europe* (str. 111-137). Zagreb: Pan liber.

Berc, Gordana (2019) Croatian Experience with the Refugee Crisis on the Balkan Route and Possible Implications for Social Work Practice and Education. *Journal of Human Rights and Social Work* 4(3): 63-73.

Bježančević, Sanja (2019) Migrantska kriza u Europskoj uniji – izazovi, europska sigurnost i zaštita temeljnih prava. *Zbornik pravnog fakulteta u Rijeci* 40(3): 1231-1252.

Brajdić Vuković, Marija i dr. (2021) *Kvalitativna studija slučaja: od ideje do realizacije*. Rijeka: Sveučilište u Rijeci, Filozofski fakultet.

Brunovskis, Anette i Surtess, Rebecca (2019) Identifying trafficked migrants and refugees along the Balkan route. Exploring the boundaries of exploitation, vulnerability and risk. *Crime, Law and Social Change* 72: 73-86.

Centar za mirovne studije (2013) *Istraživački izvještaj – Zastupljenost i indikatori diskriminacijskih i ksenofobičnih stavova u Republici Hrvatskoj*. Zagreb: Centar za mirovne studije.

Centar za mirovne studije (2017) *Istraživački izvještaj – Zastupljenost i indikatori diskriminacijskih i ksenofobičnih stavova u Republici Hrvatskoj u 2017*. Zagreb: Centar za mirovne studije.

Čačić-Kumpes, Jadranka (2004) Politike reguliranja kulturne i etničke različitosti: o pojmovima i njihovoj upotrebi. *Migracije i etničke teme* 20(2-3): 143-160.

Čačić-Kumpes, Jadranka i dr. (2012) Migracija, integracija i stavovi prema imigrantima u Hrvatskoj. *Revija za sociologiju* 42(3): 305-336.

Devčić, Karlo (2024) Kako mjerimo stavove? Kratki uvod u konstrukciju upitnika stavova? *Discrepancy: Students' journal for social and humanities* 18(26): 82-99.

Dragović, Filip (2018) *Sigurnost europskih granica i migracije*. Zagreb: Jesenski i Turk.

Franc, Renata i dr. (2010) PERCIPIRANE POSLJEDICE DOSELJAVANJA I STAV PREMA DOSELJAVANJU. *Društvena istraživanja: časopis za opća društvena pitanja* 19(3): 421-440.

Gregurović, Margareta (2016) Attitudes towards Immigrant Workers and Asylum Seekers in Eastern Croatia: Dimensions, Determinants and Differences. *Migracije i etničke teme* 32(1): 91-122.

Kimer, Karlo i Mađarac, Danijela (2019) DEPRIVACIJA DJETINJSTVA I OBRAZOVNIH MOGUĆNOSTI DJECE U ZEMLJAMA TREĆEG SVIJETA. *Didaskalos: časopis Udruge studenata pedagogije Filozofskog fakulteta Osijek* 3(3): 27-42.

Mathers, Nigel (2000) Using Interview in a Research Project. U: Wilson, Andrew i dr. (ur) *Research Approaches in Primary Care*. Abingdon, Oxon: Radcliffe Medical Press/Trent Focus.

Mikac, Robert i Dragović, Filip (2017) Masovne migracije: izazovi, posljedice i put naprijed. *Forum za sigurnosne studije* 1(1): 130-152.

Mikac, Robert i dr. (2016) Migracijske politike Europske unije i Australije: sličnosti i razlike. *International studies* 16(1): 85-103.

Mrakovčić, Marko i Gregurović, Margareta (2020) Neprijatelj pred vratima? Ili kako studenti prava iz četiriju najvećih hrvatskih gradova doživljavaju azilante i migrante s Bliskog istoka. *Sociologija i prostor: časopis za istraživanje prostornog i sociokulturnog razvoja* 58(3): 291-328.

Pandek, Kristina i Župarić-Iljić, Drago (2018) Strengthening Borders, Managing Centres: Reception Conditions and Provisions of Services to Asylum Seekers in Croatia. *Migracije i etničke teme* 34(3): 217-249.

Rijavec, Danila i dr. (2021) Evidence-Based Assessment of Readiness to Solve Wicked Problems: The Case of Migration Crisis in Croatia and Slovenia. *Social Sciences* 10(6): 1-17.

Šelo Šabić, Senada (2017) *The Relocation of Refugees in the European Union*. Zagreb: Friedrich-Ebert-Stiftung, Regional Office for Croatia and Slovenia.

Tadić, Jure i dr. (2016) Migracijska i izbjeglička kriza – sigurnosni rizici za EU. *Policija i sigurnost* 25 (1): 14-42.

Tatalović, Siniša i Malnar, Dario (2015) Sigurnosni aspekti izbjegličke krize. *Političke analize: tromjesečnik za hrvatsku i međunarodnu politiku* 6(23): 23-29.

Župarić-Iljić, Drago (2014) Neregularne migracije na Mediteranu: na razmeđu politika isključivanja, straha i humanitarizma. U: Milardović, Anđelko (ur) *Stranci pred vratima Europe* (str. 91-111). Zagreb: Pan liber.

Župarić-Iljić, Drago i Gregurović, Margareta (2013) STAVOVI STUDENATA PREMA TRAŽITELJIMA AZILA U REPUBLICI HRVATSKOJ. *Društvena istraživanja: Journal for General Social Issues* 22(1): 41-62.

9.1. Internetski izvori

ACAPS (2016) The Balkan Migrant Crisis AN INTRODUCTION. <https://data.unhcr.org/en/documents/details/46800> Pristupljeno 15. srpnja 2024.

Dnevnik.hr (2019) Strava u ZET-ovu autobusu: Migrant nožem napao skupinu mladića, rastrojenog muškarca privela policija. <https://dnevnik.hr/vijesti/hrvatska/napad-na-mladice-u-zet-ovu-autobusu---570063.html> Pristupljeno 6. lipnja 2024.

Dnevno.hr (2015) POLICIJA OPKOLILA HOTEL PORIN! Izbjeglice krenule pješke prema Sloveniji. <https://www.dnevno.hr/vijesti/hrvatska/uzivo-iz-porina-pobuna-azilanata-u-dugavama-zbog-dolaska-izbjeglica-foto-830850/> Pristupljeno 23. svibnja 2024.

DZS.hr (2021) Hrvatska u brojkama 2021. https://podaci.dzs.hr/media/fagflfgk/croinfo_2021.pdf Pristupljeno 14. srpnja 2024.

European Commission (2024) Dublin Convention. https://home-affairs.ec.europa.eu/networks/european-migration-network-emn/emn-asylum-and-migration-glossary/glossary/dublin-convention_en Pristupljeno 15. svibnja 2024.

European Parliament (1997) Resolution on the Amsterdam Treaty. https://www.europarl.europa.eu/enlargement/positionep/resolutions/191197_en.htm Pristupljeno 18. svibnja 2024.

European Commission (2024) Common European Asylum System. https://home-affairs.ec.europa.eu/policies/migration-and-asylum/common-european-asylum-system_en Pristupljeno 15. lipnja 2024.

Frontex (2024) Who we are? <https://www.frontex.europa.eu/about-frontex/who-we-are/tasks-mission/> Pristupljeno 20. srpnja 2024.

Grubiša, Iva (2023) Porin. <https://e-erim.ief.hr/pojam/p-porin-prihvatili-scaron-te-za-trazitelje-azila-u-zagrebu-p> Pristupljeno 3. lipnja 2024.

HCK.hr (2016) Prihvatilište Porin dobilo modernu informatičku učionicu. <https://www.hck.hr/novosti/prihvatiliste-porin-dobilo-modernu-informaticku-ucionicu/3651> Pristupljeno 5. svibnja 2024.

Index.hr (2017) Voditeljica prihvatilišta Porin: Napadnuti su najbolji azilanti, koji volontiraju i pomažu“. <https://www.index.hr/vijesti/clanak/voditeljica-prihvatilista-porin-napadnuti-su-nasi-najbolji-oni-koji-su-volontirali/941466.aspx> Pristupljeno 22. svibnja 2024.

Index.hr (2017) CMS se oglasio o pokušaju silovanja u Dugavama: „Svako nasilje treba sankcionirati“. <https://www.index.hr/vijesti/clanak/cms-se-oglasio-o-pokusaju-silovanja-u-dugavama-svako-nasilje-treba-sankcionirati/988736.aspx> Pristupljeno 3. lipnja 2024.

Index.hr (2017) Mali azilanti u zagrebačkim Dugavama krenuli u školu. <https://dev2.index.hr/vijesti/clanak/mali-azilanti-u-zagrebackim-dugavama-krenuli-u-skolu/944455.aspx> Pristupljeno 5. lipnja 2024.

Jutarnji.hr (2017) NAJVEĆE PRIHVATILIŠTE ZA AZILANTE SE ZATVARA, TRAŽI SE NOVA LOKACIJA Uzbuna u zagrebačkom kvartu: 'Čuli smo da tu dolaze, već spremamo prosvjed!'. <https://www.jutarnji.hr/vijesti/hrvatska/najvece-prihvatiliste-za-azilante-se-zatvara-trazi-se-nova-lokacija-uzbuna-u-zagrebackom-kvartu-culi-smo-da-tu-dolaze-vec-spremamo-prosvjed-6544569> Pristupljeno 3. svibnja 2024.

Jutarnji.hr (2023) Desetak azilanata u Zagrebu se mlatilo letvama i kamenjem, građani sve snimili: „Ovo nije izolirani slučaj“. <https://www.jutarnji.hr/vijesti/crna-kronika/desetak-azilanata-u-zagrebu-se-mlatilo-letvama-i-kamenjem-gradani-sve-snimili-ovo-nije-izolirani-slucaj-15355215> Pristupljeno 5. lipnja 2024.

MAZ.hr (2017) Porin – između segregacije i solidarnosti. <https://www.maz.hr/2017/10/09/porin-između-segregacije-solidarnosti/> Pristupljeno 5. lipnja 2024.

MUP.gov (2023) Statistike izdanih dozvola za boravak i rad za 2023. godinu. <https://mup.gov.hr/UserDocsImages/statistika/2024/1/statistike%202023%20boravak%20i%20rad.pdf> Pristupljeno 13. srpnja 2023.

Narodne novine (2001) ZAKON O POTVRĐIVANJU SPORAZUMA O STABILIZACIJI I PRIDRUŽIVANJU IZMEĐU REPUBLIKE HRVATSKE I EUROPSKIH ZAJEDNICA I NJIHOVIH DRŽAVA ČLANICA. https://narodne-novine.nn.hr/clanci/medunarodni/2001_12_14_132.html Pristupljeno 1. srpnja 2024.

Net.hr (2017) Nakon pokušaja silovanja u Dugavama žena doživjela novi šok tijekom prepoznavanja. <https://net.hr/danas/crna-kronika/nakon-pokusaja-silovanja-u-dugavama-zena-doživjela-novi-sok-tijekom-prepoznavanja-85abba76-b9f0-11ec-8117-0242ac120013> Pristupljeno 3. lipnja 2024.

UNHCR (United Nations High Commissioner for Refugees) (2024) „Izbjeglince“ ili „migranti“? Kako odabir riječi utječe na prava i živote ljude. <https://www.unhcr.org/hr/14415-izbjeglince-ili-migranti-kako-odabir-rijeci-utjece-na-prava-i-zivote-ljudi.html> Pristupljeno 21. svibnja 2024.

UNHCR (United Nations High Commissioner for Refugees) (1951) Konvencija i protokol o statusu izbjeglica. <https://www.irh.hr/hijerarhijski/dokumenti/65-unhcr-konvencija-iz-1951-i-protokol-o-statusu-izbjeglica/file> Pristupljeno 1. lipnja 2024.

UNICEF (United Nations International Children's Emergency Fund) (2020) U zagrebačkom prihvatnom centru Porin život se nastavlja unatoč neizvjesnosti s COVID-19. <https://www.unicef.org/croatia/price/u-zagrebackom-prihvatnom-centru-porin-zivot-se-nastavlja-unatoc-neizvjesnosti-s-covid-19> Pristupljeno 26. svibnja 2024.

Večernji.hr (2013) To nisu kradljivci i ubojice, nego oni koji bježe od zla. <https://www.vecernji.hr/vijesti/to-nisu-kradljivci-i-ubojice-nego-oni-koji-bjeze-od-zla-901215> Pristupljeno 14. svibnja 2024.

Večernji.hr (2013) Stanari Dugava u strahu od azilanata: Oni stvaraju nered. <https://www.vecernji.hr/zagreb/stanari-dugava-u-strahu-od-azilanata-oni-stvaraju-nered-613844> Pristupljeno 10. svibnja 2024.

Vijeće Europske unije (2024) Schengensko područje – pojašnjenje. <https://www.consilium.europa.eu/hr/policies/schengen-area/> Pristupljeno 19. svibnja 2024.

Zagreb.info (2023) Zagrepčani otvoreno o životu s azilantima u kvartu: „Provalili su mi u kombi i spavali u njemu“. <https://www.zagreb.info/zagrebacke-price/zagrepčani-otvoreno-o-zivotu-s-azilantima-u-kvartu-provalili-su-mi-u-kombi-i-spavali-u-njemu/546480/> Pristupljeno 28. svibnja 2024.

Zagreb.info (2016) AZILANTI I DALJE HARAČE DUGAVAMA: Smeće bacaju po ulici, a iz grada „ne trzaju“. <https://www.zagreb.info/vijesti/azilanti-i-dalje-harace-dugavama-smece-bacaju-po-ulici-a-iz-grada-ne-trzaju/93371/> Pristupljeno 24. svibnja 2024.

Zagreb.info (2019) Stanovnicima Dugava prekipjelo: „Migranti piju, tuku se, krađu i to sve pred očima naše djece“. <https://www.zagreb.info/vijesti/stanovnicima-dugava-prekipjelo-migranti-piju-tuku-se-kradu-i-to-sve-pred-ocima-nase-djece/224655/> Pristupljeno 28. svibnja 2024.

24sata.hr (2016) U Hrvatsku stižu prvi migranti: Smjestit će ih u hotel „Porin“. <https://www.24sata.hr/news/u-hrvatsku-stizu-prvi-migranti-dolaze-u-prihvatiliste-porin-481043> Pristupljeno 10. svibnja 2024.

9.1. OSTALI IZVORI

1. intervju – Ispitanik 6, 21.05.2024.
2. intervju – Ispitanik 10, 23.05.2024.
3. intervju – Ispitanica 9, 28.05.2024.
4. intervju - Ispitanica 11, 31.05.2024.
5. intervju – Ispitanik 13, 04.06.2024.
6. intervju – Ispitanica 1, 04.06.2024.
7. intervju – Ispitanica 2, 04.06.2024.
8. intervju – Ispitanica 14, 05.06.2024.
9. intervju – Ispitanik 5, 28.06.2024.
10. intervju – Ispitanik 3, 02.07.2024.
11. intervju – Ispitanica 7, 04.07.2024.
12. intervju – Ispitanik 8, 12.07.2024.
13. intervju – Ispitanica 12, 15.07.2024.
14. intervju -Ispitanik 4, 16.08.2024.

SAŽETAK

Glavni fokus ovog istraživanja bio je usmjeren na percepcije javnosti o tražiteljima azila i izbjeglicama, na mikro-razini, u zagrebačkom naselju Dugave. Cilj je bio istražiti što stanovnici koji žive u neposrednoj blizini prihvatilišta Porin misle o samim korisnicima te njihova životna iskustva koja su doživjeli od 2011. godine, kada je prihvatilište otvoreno. Kroz intervjuje provedene među stanovnicima Dugava i analizirajući dobivene rezultate, rad je prikazao što ispitanici misle o ljudima koji su odlukom državnih institucija postali njihovi najbliži sugrađani. Rezultati su grupirani u dvije velike cjeline, prva koja obuhvaća stavove i percepcije građana o izbjeglicama, stranim radnicima i imigraciji općenito, dok su drugi fokusirani isključivo na stavove o korisnicima prihvatilišta Porin. Analizom rezultata utvrđena je velika razina straha od nepoznatog te nesigurnosti koju osjećaju stanovnici Dugava. Budući da je recentna migrantska kriza ostavila velik trag u cijeloj Europi, pa tako i Hrvatskoj, dio rada obuhvatio je i taj fenomen.

Ključne riječi: stavovi stanovnika zagrebačkog naselja Dugave, izbjeglice, azilanti, Prihvatilište Porin, migrantska kriza

ABSTRACT

The main focus of this research was directed towards public perceptions of asylum seekers and refugees on a micro-level, in the Zagreb neighborhood of Dugave. The aim was to explore what residents living in close proximity to the Porin asylum center think about the users themselves and their life experiences since 2011, when the center opened. Through interviews conducted among the residents of Dugave and by analyzing the obtained results, the study highlighted what respondents think about the people who, by decision of state institutions, have become their closest fellow citizens. The results are grouped into two major sections: the first encompasses citizens' attitudes and perceptions regarding refugees, foreign workers, and immigration in general, while the second focuses exclusively on attitudes towards the users of the Porin asylum center. The analysis of the results indicated a high level of fear of the unknown and insecurity felt by the residents of Dugave. Given that the recent migrant crisis has left a significant mark across Europe, including Croatia, part of the study also addressed this phenomenon.

Key words: attitudes of residents of the Zagreb settlement Dugave, refugees, asylum seekers, Porin shelter, migrant crisis